

Рамазандин варз — сивер хуьдай варз

СИВ ХУЪЗВАЙ ЧІАВУЗ РУЪГЪ МЯГЪКЕМ, РИКІ МИХЪИ ЖЕДА ВА РИКІИЗ ГЪАКЪИКЪАТДАНИ НУР АВАТДА

Ингъе, мад иман гвай гъар са мусурманди гуьзлемишзавай йисан вар-царикай виридалайни пак варз тир Рамазандин варз сивер хуьдай алуьк-зава. И варз мусурманар патал иллаки къетгенди я. Гъаниз килигна и вацра абуру сивер хуьн лазим я. Рамазандин вацра сив хуьн яшар бегъем (акъулба-лугъ) хъайи гъар са мусурман патал ферз я.

Пайгъамбардин ﷺ гъадисда лугъузвайвал, Рамазандин варз алуькнамаз, Женнетдин варар ахъа, Жегъеннемдин варар агал жезва. Гъа са вахтунда мусурманар Исламдин рекъелай алуд тавун патал, абуруз зиян тагун патал шайтганар кутунзава. Эгер инсанриз Рамазандин вацрахъ авай къван вири хъсанвилер (къетгенвилер) чир хъанайтIа, абуруз и варз уьмуьрлукъ яз давам хъана кIан жедай. Рамазандин вацра сивер хуьзвайбуруз Сад Аллагъди ﷺ ийизвай мергъяматлувилер 10 ва гъатта 700 сеферда, хъсан крар гъадалайни гзаф артухарзава. Аллагъ-Таалади Пак гъадисда лагъанва: «Сивер Зун патал хуьзвайди я, гъавилий абур хвейибуруз За регъимарни гуда». Яни сивер хуьнай ийизвай хъсанвилер пара (абурай гузвай сувабдин къадар анжах Сад Аллагъдиз Вичиз чида) артухарзава.

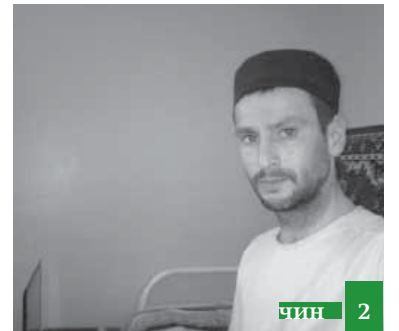
И вацра гунагъар квайбуруз чпин гунагърилай гъил къачуз тадай мумкинвилер гузва. Гъавилий гъар са мусурманди хъсан крар авун, жуьв ягъалмиш хъайиди аннамишун, тахсир хиве къун лазим къведа. Гъа икI, Аллагъдивай ﷻ мергъяматлувал тIалабна, жезмай къван хъсан крар авун, ахъайи кIпар къаза хъувун, абурун бурж аламачиз хъайитIа суннаткIпар авун, Къуръан ва жуьреба-жуьре дубаяр кIелун, Исламдин илим чирун, къадагъа авунвай краривай къил къакъудун меслят къалурзава. Рамазандин вацра иллаки гунагърикай яргъа хъана кIанда, вучиз лагъайтIа хъсан крарай ийизвай мергъяматлувилер хъиз, пис крарай гузвай жазаярни пара артух жезва.

Чир хуьхъ, сив хуьзвай касди Аллагъдиз ﷻ вичин вафалувал къалурзава, гъа и саягъда ам вич халкъ авур Халикъдиз мукъва жезва. Сив хуьн гъам руьгъ патал, гъам беден патал менфятлу кар я, ада мусурмандин къаст мягъкемарзава. Пак вацран гъар юкъуз сив гвай касди вичин къилиз къвезвай нубатсуз фикиррал, темягърал къенерар гъалзавайди я, гъа идакди адаз вичиз менфят жезва, ам гъарам крар авуникай хуьзва, беден адаз муьтIуьгъарзава, вацран къене ам дуьз чкадиз жкизва. Сив хуьзвай чIавуз руьгъ мягъкем, рикI миьхи жеда, рикIиз гъакъикъатдани нур аватда. Къуръан кIелиз, дубаяр ийиз хъайила, руьгъдив динжвал агакъда. РикIе Аллагъдиз ﷻ мукъвавилин гъисс гъатда, гуьгъуьл халисандиз ачух жеда. Сив гвай касди вахт дуьмдуьздаказ вилив хуьда, гъикI лагъайтIа ада сив къадай ва сив хкуддай вахтарал амал авуна кIанзавайди я. Гъа икI, са вацран къене ам халис низамда гъатда, гуь-

гуьнлайни ам вахтуниз къимет гуз, вахт гъакI гъавайда серф тийиз вердиш жеда. Вири ибуьр тербияламишунин къайдайрик акатзавай крар я. РикIин сидкъидай ниьт авунвай, Аллагъдиз ﷻ чавай кIанзавайвал ва Адан Расулди ﷺ чаз чирайвал, сив хуьзвай кас патал им агъур кIвалах туш. Амма, къе чаз аквазвайвал, хейлин мусурманри сив хуьдай варз, нефс вилик авуна, тIуьнар-хъунардай вацраз элкьуьрзава. Ибадатдин, дуьайрин, Къуръандин варз машгъулатринни къалмакъалрин вацраз элкьуьрзавайбурун гьерекатар Аллагъди ﷻ къабулдайди туш. Мадни рикIелай алудмир: сив хуьн им тек са тIуьн ва хъун акъвазарун лагъай чIал туш. И вацра мецин, гъакI бедендин маса паярин гунагърикайни яргъа хъун чарасуз я. Садакайни чIурукIа рахамир, пис кар ийимир, акси яз, и вацра жезмай къван хъсан крар ийиз чалишмиш хуьхъ. » 3

Нумрада:

Карамахи хуьре мад къве шагъид хъана

Таравигъ-капI

Пехилвал

Сивер хуьнихъ авай гъикметар

СИВЕР ХВЕЙИБУРУЗ НЯНИХЪ ТІУЬН-ХЪУН ТЕШКИЛАЙБУРУЗ ГЪА СИВЕР ХВЕЙИБУРУЗ КЪВАН СУВАБАР ЖЕЗВА

Сив хуьн – им тIебии сагъарунрин жуьрейрин къил я. Им са къадар вахтунда тIуьн тавуна акъвазун я. Гъич садрани сив къун тавур са бязи ксариз и кар аламаддинди хъиз, амма масабур-руз ам гъатта хаталуди хъизни жезва. А фикрар делилсузбуьр я лугъун дуьз къвезвач, гъикI лагъайтIа, дуьз къун тавур сиви бедендин функция чIурда, гъатта инсан къиникъални гъида.

Гъакъикъатда, сив хуьн – им инсанди тухузвай тIебии уьмуьр суьретламишун я, адакай авай хийир

бедендиз куьмек гуналди ва сагъламвал гуьнгъуьна хутуналди куьтягъ жезвач. Сив хуьдалди вилик а кардин бине чир хъана кIанда. РагъакIидай патан агъалийри гзаф вакъиай-ра чпин беден миьхи авун ва сагъламвал мягъкемарун патал сив хуьзва. Амма ахътин ниьтдалди сив хуьн дуьз туш. Пак тир Къуръанда Аллагъди ﷻ чаз лугъузва (мана): «Я инанмиш ксар! Гъа квел къведалди авайбуруз хъиз, квезни сив хуьн эмирнава – белки квез Аллагъдикай кичIе жен».

Инсандилай гъейри амай вири халкънавай затIар, Аллагъдин ﷻ эмирдалди чаз ганвай тIебиатдин къанунрай физва. Гъайванар гзаф тIуьнивай ва я чIурукIа тIуьнивай акъвазарун гьерек къвезвач. Амма инсанрикай рахайтIа, дуьньядин няметар гзаф кIан хъун ва гъиссерин темягъар гзаф вахтара абурун азаррин себебар яз жезва. Гъавилий Аллагъди ﷻ чаз бедендин гъиссер миьхи авун патал рехъ – сив хуьнин къайда къалурнава. Къуръанда вичин гъиссер секинар тавур кас къутармиш жедач лагъанва (мана): «Къияматдин » 5

Карамахи хуьре мад къве шагъид хъана

Мугъаммадкамилъ Гамзатов

2012-йисан 28-июндиз йифен сятинин 22:30 Буйнакск райондин Карамахи хуьрун Жумъя мискъиндиз малум тушир яракъ гъиле авай, чинар къевнавай къуд инсан гъахъна ва месин капъ ийиз мискъиндиз атанвай жемъятдиз гуьлле гана. Нетижата 31 йисан яшда авай и мискъиндин имам Мугъаммадкамилъ Гам-

затов ва 60 йис хъанвай и хуьруьнви Юсуп Ичакаев рагъметдиз фена. Ахпа Исламдин душманри мискъиндиз бензин хъичирна цъай яна ва мискъиндин гъаятда акт-вазарнвай автомашина ВАЗ-2110 иесидивай къакъудна, гъада аваз хъфена. И районда им къвед лагъай имамдин къиникъ я. 2011-йисан 15-ноябрдиз йифен сятинин 22:00 Буйнакский райондин Къадар хуьруьн 84 йис хъанвай имам Зайнууддин-гъажи Дайзи-ев диндин душманри яни къенай. Дугъриданни, чун вири Аллагъдин ﷻ къудрат-дик ква ва Адан патав чун гъикъ хъайитлани хкведа. Амма и дунъядай гъикъ фидатла, гъада-лай инсандин эхиратдин уьмуьр аслу я. Исламдин рекъе аваз рагъметдиз фейибурун хизанриз ва мукъва-къилийриз, гъакъни вири Дагъустандин мусурманриз чна рикъин сид-къидай башсагълугъ гузва. Аллагъди ﷻ абуруз Женнет къисмет авурай! Амин.

islamdag.ru

Къейибурувай тлалабдай ихтияр авани?

Эхиримжи вахтара къейибуруз эвер гудай, абурун гуь-рметдай тлалабдай ихтияр авач лугъузвай авам жегъи-лар актатнава. Абуру делил хъиз кафиррин гъакъиндай Аллагъди ﷻ ракъурнавай аятар мусурманриз акси яз ишлемишзава ва пирел физвай, пирер гъакъикъат я лугъузвай вири мусурманар кафирвиле тахсирлу ийизва.

Макъала:
Гъасан Амаханов,
газетдин редактор

Им, гъелбетда, еке ягъалмишвал я. И къайдада абуру мусурман умматдин еке пай имансузвиле тахсирлу ийизва. Бес Аллагъ-Таалади Къуръанда умматикай виридалайни хъсанди - Мугъаммад Пайгъамбардин ﷺ уммат тирди тестикъарнава. Гила куьне лагъ, а виридалайни хъсан умматдин гзаф пай кафирар хъун мумкин яни мегер? Ваъ, са шакни алачиз, а тахсирар элкъвена иесийрал хквезва. Пайгъамбардин ﷺ гъакъикъи гъадисда лагъанва: «Эгер са касди масад кафирвиле тахсирлу авуртла ва ам кафир тушиз хъайитла, ада лагъай гафар элкъвена вичел хкведа (яни мусурман кафирвиле тахсирлу авур инсандикай вичикай кафир жеда) (Бухари). Ингъе, гуьрметлу мусурман стхаярни вахар, мусурманар кафирвиле тахсирлу авун еке ягъалмишвал я.

Къейибурухъ эвер гунин гъакъиндай гъакъикъи гъадисра вуч лагъанватла, гила чун килигин. Имам Бухариди «Тарих» ктабда, Байгъакъиди ва Ибн Гъаджара «Фатгъуль-Бари» ктабда ихътин гъадис агакъарзава: «Умар асгъаб ﷺ халиф тир вахтунда машгъур тир асгъаб Билал бин Гъарис ﷺ Пайгъамбардин ﷺ сурал фена эвер гана: «Я Аллагъдин Расул ﷺ! Ви умматдиз марф тлалаб, абу рекъизва». И арада я халифди, я маса чехи асгъабри Билалаз гъич туьгъмет авунач. И суьгъбет Ибн Касирани «Бидаят ва Нигъаят» ктабда гъанва ва ада и гъадисдин циргъ (иснад) гъакъикъиди тирди тестикъарна (7-том, 91-чин). Мад Пайгъамбардин ﷺ гъадисда лагъанва: «Эгер квекай садан деве дуьзен чуьлда квахъайтла, куьне и къайдада эвер це: «Эй Аллагъдин лукъар, ам яхъ!» И гъадис гъакъикъи циргъ галаз Баззара, Ибн Сунниди, Гъакима ва имам ан-Нававиди «Аль-Азкар» (234-чин) ктабда агакъарнава. Пайгъамбарди ﷺ гъакъни лагъана: «Дуьзен чилел алай вахтунда квекай садаз куьмек йитла, ада эвер гурай: «Эй Аллагъдин лукъар, аз куьмек це!» И гъадис Тлбараниди агакъарна.

Агълу Суннадин имам Агъмада ﷺ ахъайна: «За вад сеферда гъаж авуна. Са сеферда къвачи-къвачи гъаждал фидайла, зун рекъелай алатна ва гъа арада зун эвер гуз эгечина: «Эй Аллагъдин лукъар! Заз дуьз рехъ къалур!» Дуьз рехъ жагъидалди за и гафар тикрарна. И суьгъбет Ибн Касира «Бидаят ва Нигъаят» ктабда агакъарнава (10-том, 689-чин). Абу Бакр асгъаб халиф тир вахтунда асгъабри Ямама лугъудай чкада муртадрихъ (дин гадарай ксарихъ) галаз дъеве тухудайла, и къайдада эвер гузвай: «Эй чи Мугъаммад! Эй чи Мугъаммад!» И суьгъбетни Ибн Касира «Бидаят ва Нигъаят» ктабда кхъенва (6-том, 717-чин). Икъван делилар гъайидалай къулухъ къейибуруз эвер гун кафирвал нивай лугъуз жеда? Анжах вичи лугъузвай гафарай къил актат тийизвай авамдивай. Икъ лугъун мумкин я: «Бес Аллагъди Къуръанда Завай тлалаб ва За жаваб гуда лагъанвачни?» Жаваб регъятди я: «Эхъ, амма и аятди масадан гуьрметдай Аллагъди ﷻ вичивай тлалабун ва я масадавай тлалабун къадагъа ийизвач хъи». Къейд: пирел фейила, Аллагъдивай ﷻ пирен гуьрметдай тлалабун хъсан я, гъакъни пиревай тлалабдай ихтиярни ава, амма икъ тлалабзавай касдиз чир хъун лазим я хъи, Аллагъдиз ﷻ такъан хъайитла, пиревай са шейни жедач, вири Аллагъдин ﷻ гъиле ава. Пирел фейила эдебар хуьн лазим я. Пирелай элкъуьн гъарам я. Нагагъ эдебар тавуртла, хийирдилай гзаф зиян жеда.

Аялрин Исламдин лагерда мавлид

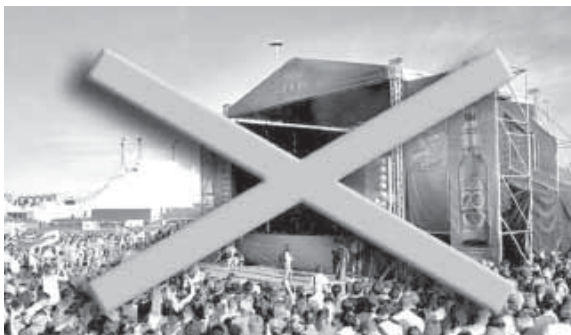

Гад – им ял ядай вахт я, иллаки аялри. Хъсан адет хъанвайвал гъар гатуз Дагъустандин Исламдин университетдин къиблепатан гадай-ринни рушарин филиалри аялрин лагерар тешкилзава. Исламдин лагерда неинки ял ягъиз, гъакъ мусурман патал чарасуз диндин чирвилерни къачуз жезва. Цъи Дербент райондин Хазар хуьре Исламдин гадайрин лагеръ ва Махачкъала шегъерда

рушарин лагеръ ачухна. Гадаярни рушар вири иниз Къиблепатан Дагъустандай къвезва. Исламдин лагерда са вацран къене ял яна ва диндин чирвилер къачурдалай къулухъ къвалериз хъфидалди бицъи рушари Пайгъамбардин ﷺ мавлид къелна ва чпиз ихътин хъсан шартлар тешкилай инсанриз чухсагъул лагъана.

Петербургда ичкидал къадагъа эцигна

Пиво ичкидиз барабар ийизвай федеральный къанун сеbeb хъана Петербургда пиводин фестиваль авунач къадагъа эцигна. Ихътин гъукуматдин къарардин къаник кеферпатан меркездин регъбер Георгий Полтавченкоди къул чтуьна. Рикъел хкин, пиводин фестиваль Петербург-

да 2004-йисалай башламишна гъар йисуз тухузвай. И межлис пара петербургвийриз дакъанзавай, вучиз лагъайтла и межлисалди вирида ички хъвазвай, гъатта яш балугъ тахъанвай аялрини. Ахпа пиян хъанвай жегъилрин арада кукъунарни арадал къвезвай. Гъакъни къейд авун лазим я хъи, алай йисан гатфариз Петербург шегъердин Къарарар къабулдай къватлалди ичкидихъ галаз алакълу къанун дуьзар хъувуна ва ички маса гуз ихтияр гузвай цийи вахт эцигна: йифен сятинин 21:00 далай экуьнин 09:00 дал къван. Килиг, гуьрметлу мусурманар, гъатта Урусатда авай хашпараяр ичкидикай авай зарардин гъавурда акъунва, бес чи ватангъилияр-мусурманар мус идан гъавурда акъада?! Къуй Аллагъди ﷻ чи уьлкве ичкидикай миъхи авурай! Амин.

islam.ru

Учредитель Благотворительный фонд "Путь". Газета печатается по согласованию и одобрению Духовного управления мусульман Дагестана	Редактор Гасан АМАХАНОВ	Газета зарегистрирована Федеральной службой по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций.	При перепечатке ссылка обязательна	Тираж 3000 экз.
Редакционный Совет Ахмад-хаджи АБДУЛАЕВ Сулейман-хаджи ТАГИБЕКОВ	Канонический редактор Шамиль-хаджи ОМАРОВ	Свидетельство о регистрации ПИ № ФС 77-42079 от 24 сентября 2010 г.	Газета набрана и сверстана на компьютерной базе «Ас-Салам»	Адрес редакции: 367015 РД, г. Махачкала, ул. Азиза Алиева, 2.
Главный редактор Патимат ГАМЗАТОВА	Дизайн, вёрстка Лейла ГУСЕЙНОВА	Индекс 51395	Отпечатана в ООО «Дом печати» пр. Акушинского, 20 Заказ № _____	Телефон: (8722) 61-00-64
	Корректор Ярахмед ХАНМАГОМЕДОВ		Сдано в печать 29 июня 2012 г. в 20:00	E-mail: assalamweb@gmail.com web: www.assalam.ru

Сив хуьнин эдебар

Сив хуьниз пуд жуьре ава: адетдин инсанрин сив хуьн, кьетген инсанрин сив хуьн ва хкянавай (виридалайни хъсан) инсанрин сив хуьн.

Макъала:
Абу Ёамид аль-Ёазали

Адетдин инсанри хуьзвай сив – им абуру чпин беденни гъаяр сив къазвай вахтунда ам чурзавай краривай хуьн я. Хкянавай, яни виридалайни хъсан инсанри хуьзвай сив – им абуру чпин рикл и дубньядин краривай хуьн ва Аллагдайла гъейри мад садакайни фикир тавун я. Эгер и инсанри, сив гвайла, Аллагдайла, Исламдайни Эхиратдайла гъейри маса шейэрикай фикир ийиз хъайитла, ахьтин ксарин сив чур жезва. Ихьтин дережа анжах пайгъамбарриз, авлияриз ва пак уьмуьр тухузвайбуруз ганва. И дережадив акабариз чалишмиш хъана кьанда, алазни алачиз рахана кьандач.

Кьетген инсанрин сив хуьн – им вилер, япар, сив, мез, гъилер, кьвачер ва бедендин маса паяр гунагъ краривай хуьн я. Ихьтин сив ругуд шейиникай ибарат я:

1. Негъ ва къадагъа авунвай ва гьаклни Аллагъ риклелай алудзавай шейэриз килиг тавун.
2. Жуван мез са хийирни авачир ихтилатрикай, гъибет, фитне авуникай, гъуьжетрикай хуьн.
3. Къадагъа авунвай ихтилатриз яб тагун, вучиз лагъайтла лугъуз къадагъа эцигнавай ихтилатриз яб гунни къадагъа я. Къадагъа авунвай ихтилатриз яб гун Аллагъ-Таалади къадагъа авунвай шей тлуьнив гекъигнава (мана): «Тапарриз яб гузвайбур къадагъа шей незвайбур я».

4. Гъилер, кьвачер ва бедендин амай паяр гунагъ краривай яргъа авуна кьанда, шак физвай тлуьн тлуьна кьандач. Вучиз лагъайтла юкъуз сив хвена, ахпа гъарамнавай шей тлуьникай са хийирни авач. Аллагъдин Пайгъамбарди лагъанва: «Гзаф сив хуьзвайбуруз абурун сив хуьникай амуькдайдни са къанихвал я» (Ибн Мажагъ). Бязи алмир идан гъакъиндай икI лугъуза: гъадисда ихтилат физвайбур сив къадагъа шейэралди хкудзавайбур я; муькуь алмир лагъайтла, абур гъалал авунвай тлуьнивай къерех хъана маса инсанрикай фитнеяр ийизвайбур я лугъуза; Пуд лагъайбуру ибур чпин бедендин паяр къадагъа авунвай краривай хуьн тийизвайбур я лугъуз тестикъарзава.

5. Сив хкуддай вахт алуькбайла алазни алачиз тлуьна кьандач, вучиз лагъайтла Аллагъ патал виридалайни даклан шей далдам хъиз ацланвай руфун я. Сив хуьн – им нефс хуьн я. Эгер саки са юкъуз тлуьн тавурди нянихъ ацукъна руфун дакIвадалди тлуьрла гьикл жеда? Им шайтандиз рехъ ачухун тушни мегер?

6. Сив хкудайдалай кьулухъ инсандин рикл кичевилинни умуддин гъиссерив ацлана кьанда, вучиз лагъайтла адаз вичин сив къабулдани ва я къабулдани чизвач. Са сеферда хуьруьнарзавай инсанрин патавай фидайла, Гъсан аль-Басриди икI лагъана: «Къин хуй, эгер Аллагъ-Таалади Вичин перде хкажна гъардаз вуч гъазурнаватла къалурнайтла, хъсан крар ийизвайбуру абур авун давамардай, пис крар ийизвай инсанрини чпин пис амалар авун давамардай. Яни сив къабудай кас вичин шадвилляй анжах хъсан крарал машгъул жеда. Амма пис крар ийизвайдавай вичин бахтсузвилляй мад са хъсан карни ийиз жедач».

Рамазандин варз — сивер хуьдай варз

1 « Ферз яз сивер хуьн талуьк я:

1. Мусурмандиз.
2. Яшар бегъем хъанвайбуруз.
3. Акъул тамамбуруз.
4. Сагълам ва сив хуьн алакъзавайбуруз.

Сив хуьн дуьз хуьн патал са бязи чарасуз шартларал амал авуна кьанда:

1. Ният авун

Аллагъ-Таала рази хуьн патал риклел сив хуьдай ният хуьн ва жезмай къван ван алаз лугъун чарасуз я. Месела, ният авунин тахминан тегъер ихьтинди я:

«Бисмиллягъи-р-рагъмани-р-рагъим. Ният ийизва за алай йисан Рамазандин вацран пакадин йикъан ферз тир сив хуьниз Аллагъ патал!»

Сив хуьдай ният ийизвай гафар рагъ аклайдалай гуьгъуьниз экв жедалди гъи члавуз кьан хъайитлани лугъуз жеда. Ёа са вахтунда имам Абу Ёанифади тестикъарзавайвал, эгер экв хъайидалай гуьгъуьниз сив хкатдай са амал тавунваз хъайитла, нисиналди ният авуртла жеда. Ёаниз килигна, рагъ аклайдалай гуьгъуьниз экв жедалди авай арада ният авун риклелай алатайбурувай ам йикъан сад лагъай паюна (яни нисини жедалди) лагъайтлани жеда. Анжах «...пакад йикъан ферз тир...» гафарин чкадал «... къенин йикъан (Имам Абу Ёанифадин геле аваз финалди гафар чарасуз яз алава, хъувуналди) ферз тир...» лагъана кьанда. Къейд авун лазим я хъи, жезмай къван ниятдин гафар вахтунда лугъун риклелай алудна виже къведач.

2. Тлуьн туйтлуьна акъвазун

Экв малум жезвайдалай (экуьнин кIпунилай) башламишна рагъ акIдалди гъетрен капI жедалди са затIни тлуьна ва хъвана кьандач. Идалай гъейри инсандин къенепатаз тлебии тлекверай са шейни аватун лазим тук. Месела, ягун тлеквендиз яд фена кьандач. Нагагъ сив гвай касди, риклелай алатна, затI-матI тлуьн ва я хуьн хъайитла, сив хкатзавач, эгер риклел хтанмазди тлуьн-хуьн акъвазарайтла ва сиве авайди гадарайтла. Сив хуьзвайда тфу туйкьуьнайтла, сив хкатзавач. Амма сивиз атай балгъан туйкьуьнайтла, сив хкатзава. Эгер балгъан сивиз къведалди кIалхандай руфуниз аватайтла, сив хкатзавач.

3. Папахъ (гуьлуьхъ) галаз мезин алакъяр акъвазарун

Сив хуьзвай вахтунда, яни экв малум хъайидалай гуьгъуьниз рагъ акIдалди, папанни гуьлуьн арада месин алакъяр хъайитла, неинки сив хкатзава, гьакл акъалтзавай жермедиз жаваб гун чарасуз я. Жерме квекай ибарат я лагъайтла, ам акъалтай касди ара датлана кьве вацра алава яз сивер хуьн хъувуна кьанда ва я, эгер жерме акъалтнавай касдивай сагъсузвал себеб яз сивер къаз жезвачтла, ада кесибар тир 60 касдиз тлуьн гун лазим я. Сив хуьзвай вахтунда гуьлуьни папа темягъ фидай жуьредин ктуьгъунар кIевидакъаз меслят къа-

лурзавач. Йифиз месин алакъяр хъанвай гуьлуьзни папаз сив къадалди вилик чпин беденар чуьхуьн меслят къалурзава. Эгер экв малум жедалди абур яд аладариз агакъ тавуртла, гьакл сив хуьзва. Анжах жезмай къван фад яд аладар хъувуна кьанда.

Инал ихьтин са кар риклел гъун чарасуз я: месин алакъяр хъанвай ксариз дастамаз къванни тавуна ксун ва гъа гъалда амаз тлуьн-хуьн авун меслят къалурзавач. Къейд: пабни гъуьл тушир ксарин арада месин алакъяр хуьн Исламди кIевидакъаз къадагъа ийизва. Ёаниз килигна суьгъбет физвайди анжах некаягъдик квай уьмуьрдин юлдашрикай я.

на кьанда.

Кьвачер. Абур кутуг тавур, герек авачир чкайриз финикай хуьн лазим я.

Гъилеривни чIуру крар, гъерека-тар ийиз туна виже къведач. Руфун гъарам шейэрикай хвена кьанда.

Эхирки, ийизвай крар Сад Аллагъдин гъе рекъе кьуллугъ авунихъ элкъуьрна кьанда. Месела, капI-теат ийин, Къуръан кIелин ва адахъ яб акалин. Исламдин чирвилер къачун, инсанриз куьмек ийин...

Сив гвай касди сеперар гун, къал акъудун, масадан кефи хун кутугнавач. Пайгъамбардин гъадисдин бинедаллаз, эгер сив хуьзвай касдихъ галаз сад кикIиз, адаз экъуьгъунар ийиз... хъайитла,

Рамазандин варз Къуръандин варз я, гъавилляй и вацра жезмай къван гзаф ам кIелун меслят къалурзава

4. Экъуьчун къадагъа я

Сив хуьзвай вахтунда къасухдай экъуьчардай ихтияр авач, вучиз лагъайтла сив хкатда. Эгер сив гвайди вичиз хабар авачиз къусмишайтла, сив хкатзавач. Анжах сивера яд экъуьрна, гадарна кьанда.

Сив хуьдайла меслят къалурнавай амалар

Сив хуьн ферз яз кьилиз акъудиз хуьнулай, и кардай Аллагъдин патай чIехи пишкеш къачун патал ферз тир шартларилай гъейри сив хуьнин суннатрал амал авун чарасуз я.

Сив гвай вахтунда жуван бедендин паяр герек авачир, къадагъа тир шейэрикай жезмай къван хвейитла ва абур Сад Аллагъдин кьуллугъда акъвазарайтла, хъсан я.

Вилер Аллагъди къалурзавай рекъелай алатдай патахъ килиг тийин.

Мез тапаррикай, буьгътенрикай, гуьжетрикай, маса касдикай чIурукла рахуникай, хийирсуз рахунрикайни герек авачир гафарикай хуьн.

Япар. Абуруз тапан, буьгътендин, гъар гъихьтин хъайитлани чIуру гафарин ван тахуьн лазим я. И кар патал чIуру гафар галукъзавай чкайрилай вахтунда кьил къакъуд-

ада вичив сив гвайди лугъун ва ахьтин чкадилай кьил баштан авун лазим я.

Азиз Рамазандин вацра сивер хуьн гзаф суваб я. И вацра жезмай къван хъсан крар авун важиблу я, вучиз лагъайтла маса вахтара ийизвай хъсан крарай гузвай кьимет Рамазандин вацра ирид виш ва адалайни гзаф сеферра артух я.

Пайгъамбардин гъадисра лугъуьвайвал, нянихъ тлуьн тлуьнин вахт яргъал ракъурна виже къведач. И кIвалах гъетрен капI бегъемарунихъ галаз сад хъиз авун меслят къалурзава.

Экуьнахъ лагъайтла, тлуьнин месэла пакаман капI ийидалди 15-20 декъикъа амаз акъвазарна кьанда. Я пакамахъ, я нянихъни къадарсуз тлуьн хъсан яз гъисабзавач, ам сагъламвиллиз зиян я. Сив жезмай къван хумравдалди, михъи целди ва я са клуьгъуь шейиналди хкудайтла хъсан я. Ёаклни сивер хвейи ксариз тлуьн гунни хъсан кар яз гъисабзава. Сивер хвейибуруз нянихъ тлуьн-хуьн тешкилайбуруз гъа сивер хвейибуруз къван сувабар жезва. Инал сив хвейидаз гузвай суваб тIимил жезвач.

Къуй Аллагъ-Таалади чаз виридаз и вацра Вичин эмиррал кIевелай амал ийидай къуват гурай. Амин!

Бараатдин йиф

ША'БАН ВАЦРАН 14-15-ЙИКЪАРИН АРАДА АВАЙ ЙИФЕЗ БАРААТДИН ЙИФ ЛУГЪУДА

Бараат «талукъ туширвал», «михъиз кьерех хьун» лагъай чIал я; пис крар авур инсанар и йифиз Женнетдивай къакъудзава (михъиз кьерех ийизва), хъсан крар авурбур Жегъеннемдивай яргъа ийизва. Гьадисра лугъузвайвал, и йифиз имансузар, пехилбур, буьгъгенчиар, ички хъвазвайбур, мукъва-къилийрихъ галаз алакъа атIайбур, диде-бубадиз яб тагайбур, зинавал (дишегъли ва я эркек чIуру рекъе хьун) авурбур, дамахчиар ва «яд рагъулардайбур», яни халкъдин арада къал твазвайбур квачиз амай инсанрин гунагърилай гьил къачуда.

Гъаниз килигна, и йиф жезмай къван Сад тир Аллагъ-Таала рикел хкиз, дуьяр келиз акъудайтIа, хъсан я. Са гьадисда кхьенвайвал, дуьа (ибадат-минет, ялвар...) фад къабулзавай 5 йиф ава: жуьмядин вилик квай йиф, Мугъаррамдин 10-йиф, Ша'бан вацран 15-йиф, Къурбанд суварин ва сив хуьнин суварин вилик квай йифер. И йифиз Махсус Къуларилай (Лавгъуль-магъфуз) йисан муддатда рекъидайбурун тIварар чIурда. Бараатдин йифиз пуд сеферда «Ясин» сура кIелда. Сифте сеферда (ният авуналди) уьмуьр яргъи авун патал, кьвед лагъай сеферда - бедбахтвилерикай, бахтсузилерикай хуьн патал, пуд лагъай сефердани - хушбахтвилер гегъеншарунин мураддалди. Гъар сеферда «Ясин» кIелайдалай гуьгъуьниз махсус дуьа кIелда. Эгер дуьа кьилди жуваз ийизваз хъайитIа, скобкайра авай гафар кIелдач.

Бисмиллягъи-р-рахIмани-р-рахIим. Аллагъумма, йа за-ль-манни ва ля йуманну гIалайгъи, йа за-ль-джалали ва-ль-икрами; йа за-тI-тIавли ва-ль-ингIами, ля илягъа илля анта загъра-ль-ладжина ва джара-ль-мустаджирина ва амана-ль-хаифина.

Аллагъумма ин кунта катабтани (катабтана) гIиндака фи умми-ль-китаби шакъиййан (ашкъи-яан), ав махIрумман (махIруммина), ав матIрудан (матIрудина), ав мукътаран гIалаййа (гIалайна) фи-р-ризкъи фамхIу. Аллагъум-ма бифадзли-ка шакъавати (шакъаватана) ва хIирмани(хIирманана) ва тIарди (тIардана) ва икътара ризкъи (ризкъина) васбитни (васбитна) гIиндака фи умми-ль-китаби сагIидан (сугIадаан) марзукъан (марзукъина) муваффагъан (муваффигъина) ли-ль-хайрати, фаиннака къулта ва къавлука-ль-хIакъку фи китабика-ль-мунзали гIалай лисани набиййика-ль-мурсали: «йамхIу-л-лагъу ма йашау, ва йусбиту, ва гIиндагъу умму-ль-китаб». Илягъи (илягъана) би-т-таджал л и я л ь - а г I з ами фи лайлати-н-нисфи мин шагIбани-ль-мукаррами-л-ляти юфракъу фигъа кулю амрин хIакимин ва юбраму ан такишфа гIанни (гIанна) мина-ль-балаи ма агIяму (нагIяму), ва ма ля агIяму (нагIяму), ва ма анта бигъи агIяму, иннака анта-ль-агIаззу-ль-акрам. Ва салля-л-Лагъу гIалай саййидина МухIаммадин ва алигъи ва сахIбигъи ва саллям.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ . اللَّهُمَّ يَا ذَا الْمَنِّ وَ لَا يَمُنُّ عَلَيْهِ يَا ذَا الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ يَا ذَا الطَّوْلِ وَ الْإِنْعَامِ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ ظَهَرَ الْأَجِينَ وَ جَارَ الْمُسْتَجِرِينَ وَ أَمَانَ الْخَائِفِينَ . اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ كَتَبْتَنِي « كَتَبْتَنَا » عِنْدَكَ فِي أُمَّ الْكِتَابِ شَقِيًّا « أَشَقِيَاءَ » أَوْ مَحْرُومًا « مَحْرُومِينَ » أَوْ مَطْرُودًا « مَطْرُودِينَ » أَوْ مُقْتَرًا عَلَيَّ « عَلَيْنَا » فِي الرِّزْقِ فَامْحُ . اللَّهُمَّ بِفَضْلِكَ شِقَاوَتِي « شِقَاوَتَنَا » وَ حِرْمَانِي « حِرْمَانَنَا » وَ طُرْدِي « طُرْدَنَا » وَ اقْتَارَ رِزْقِي « رِزْقَنَا » وَ أَثْبِنِي « أَثْبِنَنَا » عِنْدَكَ فِي أُمَّ الْكِتَابِ سَعِيدًا « سَعْدَاءَ » مَرْزُوقًا « مَرْزُوقِينَ » مُوَفَّقًا « مُوَفَّقِينَ » لِلْخَيْرَاتِ فَإِنَّكَ قُلْتَ وَ قَوْلِكَ الْحَقُّ فِي كِتَابِكَ الْمُنَزَّلِ عَلَيَّ لِسَانِ نَبِيِّكَ الْمُرْسَلِ بِمَحْوِ اللَّهِ مَا يَشَاءُ وَ يُثَبِّتُ وَ عِنْدَهُ أُمَّ الْكِتَابِ . إِلَهِي « إِلَهَنَا » بِالتَّجَلِّي الْأَعْظَمِ فِي لَيْلَةِ النَّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ الْمُكْرَمِ الَّتِي يُفْرَقُ فِيهَا كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ وَ يُبْرَمُ أَنْ تَكْشِفَ عَنِّي « عَنَّا » مِنَ الْبَلَاءِ مَا أَعْلَمُ « نَعْلَمُ » وَ مَا لَا أَعْلَمُ « نَعْلَمُ » وَ مَا أَنْتَ بِهِ أَعْلَمُ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعَزُّ الْأَكْرَمُ . وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيَّ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ صَحْبِهِ وَ سَلَّمَ .

Хурмайралди сив хкудунихъ авай гьикмет

Ат-Тирмизидилай, Ан-Насаидилай, Агъмадалай ва Абу Давудалай атанвай гьадисда лугъуза: «Ни квекай сив хкудиз хъайитIа, хурмайралди хкудрай, вучиз лагъайтIа и карда берекат ава. Эгер хурмаяр авачтIа, целди хкудрай, вучиз лагъайтIа гьамни (яд) михъи ийизвай шейэрикай я».

*Макъала:
Ягъйа Мегъамедов*

Сив виридалайни цIийиз атIанвай хурмайралди хкудайтIа, хъсан я. Абурулай алатайла, кьиметлувилел гьалтайла, къурунавай хурмаяр къезва, ахпа – Зам-замдин яд, адетдин яд, инжир, кишмиш, эхирдайни маса емишарни ширинлухар. «Шаргъуль-мафруз» ктабда кьейд авунва хъи, никIедалди сив хкудун виртIедалди сив хкудунилай фазилатлу я.

Виридалайни пуд хурмадив ва я тек тир гъи къадардив хъайитIани сив хкудун меслят къалурзава. Амма са ва я кьве хурмадив сив хкудайлани суннат къилиз акъудайдай жезва. Бужайримиди кхъизвайвал, хурмайралди сив хкудуни хуьрекдин кIвал сагълам ийизва. Эгер хуьрекдин кIвал ички ятIа,

кхъизва ада, хурмайри адаз тIуьн эвез ийизва, эгер инсан тух ятIа – хуьрекдин кIвал михъи ийизва. Ибн Гъажара гьакIан целди вичин вахтунда сив хкудун геж хурмайралди сив хкудунилай хъсан я

лугъуз кхъизва. Сив хкудиз хупI авур яд элкъвена эчIир хъвуна виже къведач.

Экв малум жедалди вилик къарагъунихъ авай гьикмет

«Ат-Таргъиб ва ат-Таргъиб» ктабдин гъашиятда (поляйра) МустIафа Мугъаммад Аммарата кхъизва: «Аллагъдин Пайгъамбарди ﷺ чаз экв малум жедалди къарагъ лагъанва, вучиз лагъайтIа аник Аллагъ ﷻ рикел гъун, тасбигъ гъун, Къуръан кIелун, суннат-кIпар авун ва экв малум хъайила ийизвай кIпар вахтунда авун акатзава, яни ам гъа и крарив къадай хъсан вахт я».

Экв малум жедалди къарагъунин берекат и крар тамамаруна ава: къарагъзава, дастамаз къачуза, тагъажуд-капI ийизва ва фу нез эгечIзава. Экв малум жедалди вилик хурмаяр ишлемишна ва ахпа вахт ибадат ийиз акъудайтIа, лап хъсан жеда. Амма ахварай аватнамазди гъич чинни чуьхуьн тавунмаз фу нез эгечIна жуван хуьрекдин кIвал ацIурна ва мад ахварал хъфена, гъатта пакаман капI ийиз вахтунда къарагъ тавуртIа, берекатни тIимил къачуда ва сагъламвилезни зиян гуда.

Сив хуьникай авай хийир

Пайгъамбардин ﷺ гъадисда лугъузва (мана): «Гъар са тамамар авур хъсан кардай Адаман хъиз Аллагъ-Таалади са шумуд сеферда артух сувабар гузва, абур цудалай пудкъанни цудав агакъна артухарзава, сив хуьнилай гъейри». Пак гъадисда (Гъадису-ль-Къудси) Аллагъ-Таалади лугъузва (мана): «Гъакъикъатда, сив хуьн зун патал я. Зун патал тлуьн ва маса крар акъвазарзавайбуруз За сувабар кхьида». Маса гъадисда лугъузва: «Аллагъ-Таалади лагъана: «Адаман хъи вири крар вич патал (вич къутармиш хуьн патал) ийизва, сив хуьнилай гъейри. Сив Зун патал хуьзвайди я ва Зун патал сив хвейи касдиз За сувабар кхьида».

Макъала:

Къурамугъаммад-гъажу Рамазанов

Сив хуьн – им инсан шайтандикай ва эхиратдин азабрикай хуьзвай къалхан я. Сив гвай члавуз чтуру гафар лугъумир. Эгер са вуж ятлани квехъ галаз киклиз ва я гъараяр гуз хъайитла, адаз кве сив гвайдакай лагъ. Мугъаммадан ﷺ руьгъ гвайдал кьин хуьй, сив гвай касдин сивай къвезвай ни Аллагъдин вилик атирдилаи клани я. Сив гвай касдиз къве шадвал жезва – сив хкуддайла ва Аллагъдихъ галаз гуьрушмиш жедай члавуз. Аллагъ-Таалади хиве къазвай пишкеш – им Адахъ галаз гуьрушмиш хуьн я. Аллагъдихъ ﷺ галаз гуьрушмиш хуьн муьмин патал виридалайни еше пишкеш я. Пайгъамбарди ﷺ лугъузва: «Сивер Аллагъ паталди хуьзва ва сив хуьзвай касдиз къвезвай сувабрин къадарни Адалай гъейри мад садазни чидач». Чаз гъадисдай акурвал, сив хуьн инсан шайтандикай ва адан килел къвезвай бедбахтвилерикай хуьзвай къалхан я. Твар-ван авай алим Шаъраниди лугъузва: «Сив хуьникай авай хийир ва гъикмет ам я хъи, сив хуьни шейтандиз инсандин нефсинив агакъдай рекьер клевзава ва са сивелай муькуь сивелди шейтандиз сив хуьзвай касдин риклив агатдай рехъ жегъидач». «Сив хуьн – им къалхан я» лугъудай гафарин мана мадни адакай ибарат я хъи, и вахтунда инсандин къизмишвални гъевеслувал тлимил жезва, инсанди абурал гуьзчивалзава ва гунагъ крар ийизвач. Гунагърикай яргъа хуьн лагъайтла, ам мусурман Жегъеннемдин цукай хуьдай къалхан я. Амма эгер инсанди сив хуьдай вахтунда вичиз амай йикъарилай гзаф каш гун тийиз, экуьнахъ ва няниз алазни-алачиз тлуьн нез хъайитла, адаз сив хуьнай къвезвай суваб тлимил жезва, ада вичин риклиз шейтан патал рак ачухзава. Гъакъни сив хуьникай авай хийиррикай сад ада инсандин руьгъни беден миш авун я. Чи Пайгъамбардин ﷺ гъадисда лагъанва: «Куьне сив хуьхь – куьн сагълам жеда». Инал «куьн сагълам жеда» лугъудай гафар руьгъдинни бедендин сагъламвал фикирда къуна лагъанва. Каш гузвай инсандиз гъихътин хийир жезватла чаз медицинадай хъсандиз чизва. Аллагъдин шариатдал амал авуна хвейи сиви инсандин руьгъни сагъламарзава. Адан руьгъдик къадагъа краривай яргъа хуьнин, кесибрин, дарда авай инсанрин язух агунин, Аллагъдикай киче ва Адахъ муьгъеж хуьнин ерияр акатзава. Эхиримжиди лагъайтла, мусурмандин ерийрикай виридалайни хъсанди я. Сив хвена жезвай хийир къалурзавай гзаф гъадисар ава. За инал абуррукай са бязибур гъана. Ийизвай кардал Аллагъ ﷺ рази хуьн патал риклин сидкъидай ният авуна клянда. Сив хуьдайлани ийизвай ният ам я хъи, ам анжах Аллагъ патал хвена клянда, са гъихътин ятлани хийир къачун патал ваъ. Къуй Аллагъди чаз гзаф сивер къаз хъсан крар артухардай мумкинвал гурай. Амин!

Сивер хуьнихъ авай гъикметар

1 «Юкбуз Агъадин ﷺ суалдикай киче хъайи ва вичин руьгъ гъиссерикай хвейи касдиз Женнетдикай далда жеда». Аллагъ ﷺ патал къанундал адет тир ва ихтияр ганвай затларикай пегъриз хуьни чи ахлакъ ва алакьунар гегъеншарзава ва Аллагъдихъ ﷺ галаз чи алакьа клеви ийизва. Га и карди Исламда сив хуьн сагъламвал мягъкемарун патал хуьзвай сивелай тафаватлу ийизва. Мусурманрин чарасуз члехи сив хуьни «Рамазан» лугъузва. Рамазан – им исламдин календардин варцарикай сад я. И вацра Аллагъди ﷺ Къуръан, гъакъни Таврат, Забур ва Инжил ракъурна. Сив хуьнин къетлен метлебувликай чаз Пайгъамбардин ﷺ къве фикирди лугъузва: – Аллагъдиз атирдилаи сив гвай касдин сивай къвезвай ни гзаф клянда. – Женнетда Райан твар алай варар ава. Сив хуьзвай касдилаи гъейри мад са касни а варарай Женнетдиз гъахъдич. Аллагъди ﷺ сив хуьнай пишкеш яз Вич къалурун хиве къунва. «Рамазан» гаф «сив хуьн» лагъай члал туш. Сив хуьн «ял язава» гафунилай атанвай «сийам» терминдалди ишара ийизва. Тлуьн тавуналди, хуьн тавуналди ва гуьлпабвилин алакьайра тахуьналди, инсанди ял язава ва къуватар цийи хийизва. Рамазандин вацра сив хуьн вири мусурманриз ферз я. Сив хуьникай тамам хийир хуьн патал са жерге шартларал амал авуна клянда. Сад лагъайди, инсандихъ сив хуьнин ният хъана клянда. Гъикл лагъайтла, Аллагъди ﷺ чи суд ниятриз килигна ийизва, гъаниз килигна, дуьшуьшдай хъайи кардикай инсанди са хийирни хукуддич. Месела, эгер инсан чуьлда рехъ алатна, недай затл гвачиз амукъайтла, ам гъакъикъи сив хвейидай жезвач, вучиз лагъайтла мумкинвал хъанайтла, ада недай. Сивин ният икк ийида: «Ният ийизва за алай йисан Рамазандин вацран пакад йикъан ферз тир сив хуьни Аллагъ патал». Сив къадайла, агъадихъ галай шартлар кьиле тухвана кляндазава: 1. Ван алаз ва я жуван рикляй ният авун. 2. Сив экв малум жедалди вилик (пакаман капл жедалди) къун ва рагъ аклайдалай гуьгъуьни (магъриб) хкудун. 3. Сив гвай члавуз агъадихъ галай затларикай пегъризна клянда: тлуьн-хуьн, плагърус члугун, гуьлпабвилин алакьайра хуьн, пис гафар лугъун ва амай чтуру крара хуьн. 4. Хуьнулди экъуьчдай ва я мая акъуддай ихтияр авач. 5. Дишегълийри вацран кьилер башламиш хъайила, сив акъвазарзава ва куьтыгъ хъайила, давармарзава. Абуру ахъа хъайи сивер къаза хъийизва. 6. Рагъ аклайдалай гуьгъуьни сив хурмадалди ва ам авачиз хъайитла целди хкудзава. Сив гвай касдиз гъар жуьредин суалар арадал агун ва адал четин

гъалар гъалтун мумкин я, гъар са вакъиада мусурман алимдивай меслят къачуртла хъсан я. Сив хуьн гзафни гзаф акъулдалди, чинеба ийизвай кар я, гъикл лагъайтла ам амайбуруз таквадай, анжах Аллагъдиз ﷺ аквадай кар я. Йифен къуларилай алатна сив къадай вахтунал къведалди Пайгъамбардиз ﷺ «сугур» тлуьн недай адет авай. А тлуьн гъалал гъи затларикай хъайитлани ийиз жезва. Абуру экв ачух жедалди (азан гудалди) недай ихтияр ава. Сарар мишун – им ихтияр ганвай затл ятлани, сив гвай ксари а кар нисинилай къулухъ авун меслят къалурувач. А буйругърилай алава яз мадни ван алаз ва я жува-жуваз Пак Къуръан келна ва алакьдай къван садакъаяр пайна клянда. Инал ихтилат вири мусурманрин хиве тунвай сив хуьникай, абуру тлуьникай, хуьникай ва месин

алатла, гъа тлуьналди вич сергъятламиш авуна клянда. Ферз тир сиверилай алава яз, пак варцара мусурманри «нафиля» твар ганвай суннатдин сиверни хуьзва. Са бязибуру абур гъар йисуз, са бязибуру гъар вацра, са бязибуру гъар гъафтеда хуьзва. Агъадихъ мусурманри хуьзвай сиверин вири жуьреяр гъизва. Винидихъ лагъайвал, тлуьн дуьздаказ иливариз тахъайла, азарар арадал къвезва. Сив гвай члавуз хуьрекдин квалин кваллах тлимил жезва ва бедендивай ана кватл хъанвай герексуз шейэр акъудиз жезва. Ихътин вахтара беденди вич тайин тир жуьреда тухузва. Эвелни эвел ада ажайибдин чимивал ва къизгъинвал туьретмишзава. И къетлен чимивили артухан затлар цуруруник гъерекат кутазва. А затлар ахътин жуьреда цуразва хъи, абур регъятдаказ бедендай

алакъайрикай, нефс хуьникай физва. Абурулай алава яз, сив хуьнин виниз тир маса жуьреярни ава, абур гъилери ва клявачери чтуру крар тавун, вилер чтуру затлариз килиг тавун ва япари чтуру гафариз яб тагун я. Михъи ксари и дережадинни сив хуьзва: акъулдин сив. Маса гафаралди, а ксари Аллагъдилай гъейри мад са куьникайни фикирзавач. Ахътин сив гвай члавуз, вилер явавилеривай хвена клянда, хийир авачир гафар, тапарар, экъуьгъунар авуна ва жува-жува къве чин алаз тухвана кляндач. Куьрелди, сив гвай кас кисна клянда, эгер рахазватла, анжах жуваз ва масабуруз Аллагъ рикел гъуналди рахада. А сив акъван клевиди я хъи, гъатта масабурун сивай къадагъа ихтилатризни яб гудай ихтияр авач. Эгер са гъихътин ятлани ксар къадагъа темарикай рахаз хъайитла, гъерекатна абурун арадай экъечна клянда. Сив хкуддай члавуз, каш рекъин патал, лап тлимил тлуьна клянда. Вири къайдайрал амал авуна сив хвена хъайитла, сив хуьзвай касди вич яшамиш жезвай чкада авай кесибрин суфрадал вуч

акъатзава. Абуру вад жуьредикай са жуьреда ва я са шумуд жуьреда бедендай акъатзава (сагъар хъижедайла гъалтзавай четинвилерин жуьреяр): нерай иви агун, экъуьчун, къенин тлал акатун, гъекъ акъатун ва муькъвалмуькъвал цвар галахъун. Сив вичин къайдада хуьн патал гзаф къуватар ва дисциплина герек къведа. Садрани сив къун тавур ксариз, за ам са юкбуз, гъатта зур юкбуз хъайитлани хуьн меслятзава; явашяваш вахт артухариз, абуру эхирдалди тамамдаказ сивер къада. И кардал гъалтайла, мусурманриз къетленвал ава, гъикл лагъайтла, гъар йисан къанни цуд йикъан сив хуьз абур Аллагъди куьмек гузва. Аллагъ-Таалади сив хуьзвайбуруз къадар авачир къван сувабар хиве къунва. Сив хуьн Аллагъди Вичин лугъариз ганвай хийирдуа я. Адаз, Дуьньядин Халикъдиз, сагъламвилин крар чиди. Сив хуьн лагъайтла, сагъламвал хуьнин виридалайни хъсан жуьре я, ада чаз гъакъни къадар авачир къван руьгъдин зигъин гузва.

Ильяс пайгъамбардикай عليه السلام куъруь риваят

ПАЙГЪАМБАРРИН ТАРИХДАЙ

Саид Афанди АЛЬ-ЧИРКАВИ

Эвел – алатай нумрайра

Са тѳимил вахтунилай Амилан рушани Сад Аллагъдин ﷺ дин къабулна ва адакай Ильясъ ﷺ вафалу терефдар хъана. Амила вичин руш яна кѳин къетѳна, амма садлагъана рикѳ алай хва кечмиш хъайила, рушаз ада фикир хганач. Са сеферда Ильясъ Амилахъ элкѳвена лагъана: «Эгер вуна ибадат ийизвай бутдин къудратлувиликъ вун гъакъван инанмиш ятѳа, адавай ви къейи гададал чан хкун тѳалаб, ада гъикѳ жаваб гудатѳа килигѳа чун». Амила бутдивай тѳалабиз эгечѳна, ада сятѳералди минетар авуна, амма гъич хийир хъанач. Пачагъ Ильясъ ﷺ элкѳуьн мажбур хъана. «Нагагъ ви Аллагъди ﷻ зи хцел чан хкайтѳа, за мад бутдиз ибадат хъийидач, - гаф гана Амила. – За Ислам къабулда ва жуван уьмуьрдин эхирдалди вахъ галаз амукъда». Ильясъ ﷺ Аллагъдивай ﷻ Амилан хцел чан хкун тѳалабна ва адал гъасятѳа чан хтана. Чан алай вичин хва акурла, пачагъди рикѳин сидкъидай келима-шагъадат кѳелна Ислам къабулна. Вичин пачагълугъ туна, Ильясъ ﷺ табий хъана ада рикѳин сидкъидай Аллагъдиз ﷻ ибадат ийиз эгечѳна. Инсанриз дуьз рекъел эвер гунин кѳвалах Ильясъ ﷺ давамарзавай, амма абуруз Ислам къабулдай ашкъи авачир. Са тѳимил вахтунилай Амил, адан хва ва руш, гъакѳни Джаб лугъудай пачагъдин паб кечмиш хъана. Чпин Халикъдихъ ﷻ инанмиш жез такланзавай инсанрикай Ильясъ ﷺ хъел атана ва Аллагъдивай ﷻ абурал къурамагъ ракъурун тѳалабна. Гъа вахтунилай эгечѳна цавай гъич са стѳал яд аватнач, нетижада гъич са къуьлуьн къилни чиликай хкатнач. Каш фенвай инсанар рекъиз башла-мишна. Чара авачиз абур киѳѳерни къифер нез эгечѳна. Абур и къайдада акъван вахтунда амукъна хъи, гъатѳа гъайванарни къушар язух атана малаикри Аллагъдивай ﷻ регъимлу хъун тѳалабиз, минетар ийиз башла-мишна. Гъакѳни Ильясъ ﷺ къилив халкъдик квай муьминарни къвез чпиз гишинзава ва яд кланзава, лугъуз шикаятар ийиз эгечѳна. «Эгер вуна тѳалабайтѳа, и кѳвалахар вири куьтягъ жеда, - лагъана абур пайгъамбардиз, - ваз минет хъуй, язух ша!» Ильясъ ﷺ жаваб гана: «Заз абуркай хъел къвез-вайди анжах Аллагъ ﷻ патал я, вучиз лагъайтѳа абуроз Адахъ инанмиш жез кланзавач». Аллагъ-Таалади Ильясъ ﷺ вагъйу ракъурна ва инсанрин язух ша, лагъана эмирна. Пайгъамбардиз регъуь хъана ва гъасятѳа туба авуна. «Эгер Ислам къабулайтѳа, абур бед-бахтвилерикай вун себеб яз азад жеда. Къабул тавуртѳа, гъикѳ хъайитѳани Зи регъим видалай вине жеда. Вуна абуроз мад Сад Аллагъдин ﷻ диндиз эвер це», - тикрарна Аллагъди ﷻ. Ильясъ маса хуьруьз рекъе гъатна ва Аляса' (Елисей) лугъудай са азарлу гададин дидедин кѳвале акъвазна. Ильясъ ﷺ адаз дуьа кѳелна ва гада сагълам хъана, ада Исламни къабулна. Идалай къулухъ Аляса' гъвечи стха хъиз Илясан ﷺ гуьгъуьна аваз физ хъана. Гъеле Ислам къабул тавунвай Исраилан вири рухвар марф тѳалабиз Ильясъ ﷺ къилив атана ва марф къвайитѳа чпи Ислам къабулда лагъа-

на гафни гана. Ильясъ ﷺ тѳалабун себеб хъана цавай бул марф къвана ва чилел чан хтана. Амма идалай къулухъни кафирри гайи гаф хвенач ва Исламни къабулнач. И табди пайгъамбардал дерин хер авуна ва адаз мад халкъдиз пис дуьа ийиз клан хъана. Амма и сефердани Аллагъ-Таалади Вичин регъим ачухна ва адан рикѳ секинардай вагъйу ракъурна. Аллагъди ﷻ лагъана: «Эй Ильясъ! Гъакъикъ-атда, инсанрал Зи эмирар агакъарун патал вуна валай алакъзавай къван вири кѳвалахар авуна. Гила Аляса'кай жуван сердер (халиф) ая ва Израилан халкъ тур. Вун Заз мукъва тир лукларин арада амукъда». Аллагъдин ﷻ эмирдиз табий хъана пайгъамбарди вичин паталай халкъдин къилив Аляса' туна ва вич хъфена.

Гъайванарни къушар язух атана малаикри Аллагъдивай ﷻ марф къурун тѳалабнай

Хъфидай арада адан вилик садлагъана балкѳан акъатна. Балкѳанди гузвай ишигъди дуьзен чуьл михъиз нурлу авунвай. «Зун Халикъди ﷻ ви къилив ракъурнавай пишкеш я», - лагъана балкѳанди ва адан вилик акъвазна. Ильясъ ﷺ балкѳандал ацукъиз агакънач, гъасятѳа Жабраил малаик ﷺ атана. Малаикди Аллагъдин ﷻ патай тебрик агакъарна ва гила адавай вичиз клан хъайивал малаикрихъ галаз чилин винел лув гуз жедайдакай хабар гана. Кѳабра лагъанва хъи, Аллагъди ﷻ Ильясъ ﷺ тѳуьнуьхъни цихъ муьгъеж хъуникай азад авуна, адаз малаикрин сифетар гана, малаикриз хъиз цава-рал акъваздай ва инсанар хъиз чилел жедай алакъун багъишна. Гъакѳни кхъенва хъи, гъар Рамазандин вацра Ильясъ ﷺ ва Хидрди ﷺ сив хуьз Байт аль-Мукъаддасда вахт акъудзава ва гъаждин вахтунда Меккедиз къвезва.

Шам'унакай (Самуилакай) куъруь суьгъбет

Ильясалай ﷺ къулухъ Израилан халкъдин халиф Аляса' хъанай. Аляса' рагъметдиз фейила, ам Палестинадин чилел кучудна. Израилан рухвар пайгъамбар авачиз цѳуд йисан къене амукъна. Цѳуд йис алатайла Гъарунан несилдикай тир Айладин хва Кахи-накай халиф хъана. Жемьтдин арада

низам хъун патал ада гуьзчивал ийизвай ва вич намуслу инсан тир. Ада яхцѳур йисан къене халифвал авуна ва Израилан рухварин арада Мусадин ﷺ дин цѳийи хъуьвуна. Мусадилай ﷺ къулухъ вири пайгъамбарар адан дин цѳийи хъувун патал ракъурзавай. Муса ﷺ рагъметдиз фейи йикъалай Айладин хва Кахин кечмиш хъайи йикъалди вад виш йис вахт фена. Кахина регъбервал гузвай вахтунда Давудни Шам'ун дидедиз хъана. Израилан халкъди гъамиша Аллагъдивай ﷻ чпиз расулрин несилдикай тир пайгъамбар ракъурун тѳалабзавай. Гъарунан несилдикай тир анжах са къуьзуь, аялар хаз тежезвай дишегълидал чан аламай. Аллагъдиз ﷻ гъа и дишегълидикай Шам'унан диде хъана клан хъана ва ам кѳвачел залан хъана.

Идакай хабар хъайила, инсанар тажуб хъана ва ада пайгъамбар хада лагъана умуд кутуна. Гъа дишегълидини Аллагъдивай ﷻ вичиз гада багъишун тѳалабзавай. Вичин лукѳраз ада вуч тѳалабайтѳани Аллагъди ﷻ гъа шей гун мумкин я, гъавилай Ада абуроз Гъарунан несилдикай тир и дишегълидин гада – пайгъамбар гана. Сифтедай ада вичин гададиз Шамвиль лугъудай тѳвар гана, амма халкъдин арада ам Шам'ун яз машгъур хъана. Гъвечи чѳавалай гададиз Кахина тербия гана. Къатѳудай яшдив агакъайла (6-7), ада Таврат хуралай чирна. Яхцѳур йис хъайила Шам'уназ ﷻ Жабраил малаикдин сесинин ван атана ва кичѳе хъана. Ада Кахиназ вичиз ван хъайи сирдин сесиникай ахъайна. Кахина ам Жабраил малаик ﷺ я, вун адахъ галаз гуьруьш жез гъазур хуьхъ лагъана. Шам'уна вири Кахина лагъайвал авуна, дастамаз къачуна ва ам гуьзетиз ацукъна. Жабраил ﷺ атана ва Шам'уназ ам Израилан халкъдин къилив ракъурнавай пайгъамбар тирди хабар гана. Аллагъ-Тааладин къарар къилиз акъудиз Шам'ун абуроз арада яхцѳур йисуз яшмиш хъана. Израилан халкъдин гъиле авай табут дявейрин нетижада Шам'уназ тербия гайи Кахинан девирда душманрин (амаликитрин) гъиле гъатна. Халкъдин истемешуналди Шам'уна

ﷻ Аллагъдивай ﷻ табут душманривай вахчудайвал чпиз пачагъ гун тѳалабна. Къудратлу Аллагъди адаз жаваб гана, Женнетдай гъанвай аса абуроз багъишна ва лагъана: «Асадин яргъивал куь пачагъдин къакъанвиллиз барабар я. Ам жагъура». Израилан халкъдик тѳалут лугъудай ламрал алаз инсанриз яд тухуз вичиз са къас фу къазанмишзавай кесиб инсан квай. Са гъикѳ ятѳани, лам квахъайла, гъайвандихъ къекъвезвай арада хатадай ам Шам'унан ﷻ кѳвалин вилик акъатна. «Эй Шам'ун, зи лам квахъна, тѳалаб, ваз минет хъуй, Аллагъдивай ﷻ заз ам жагъуриз куьмек гудайвал», - тѳалабна тѳалута ва Шам'уна хъурай лагъана. Аллагъ-Таалади виликамаз пачагъдин тѳвар тѳалут тирди хабар ганвай, гъавилай Шам'уна ﷻ адан къакъанвал Женнетдай гъанвай асадал алцумун къетѳна. Шам'уназ ам Аллагъди ﷻ хабар ганвай пачагъ тирди чир хъана ва тѳалута адакай Аллагъдин ﷻ эмирдалди пачагъ хъанвайдакай хабар гана. «Гила вун Израилан халкъдин пачагъ я, зунни идан шагъид я», - лагъана Шам'уна ﷻ. И хабарди халкъдин арада гъибетар арадал гъана, кесиб-яд гъизвай инсан пачагъ я лагъана инсанариз гъич фикирдизни гъиз кланзавачир. Израилан рухвар муьтѳуьгъ хъун чарасуз тир пачагъ яз Аллагъди ﷻ хъянавайди тѳалут тирди халкъдин вилик Шам'уна ﷻ вичи тестикъарна. «Идан делил ам я хъи, тѳалутан куьмекдалди куьне амаликитривай табут вахчуда», - лагъана Шам'уна. Табут чпин гъиле гъат хъийидайдакай хабар хъайила, Израилан рухварийи тѳалут пачагъвиле къабулна.

Табут душманривай вахчур къайдадикай куъруь риваят

Табут гъихътинди тиртѳа ва ам гъинай атанвайтѳа чна куьрелди ахъайда. Пак Къуръандин аятриз ганвай баянар таржума ийида, абуркай берекат къачуник умуд кваз. Адам ﷺ Женнетдай чилел авудай вахтунда Халикъди ﷻ адаз табут багъишна. «Ас-Сави» ва «Араис» кѳабра лагъанвайвал, адан яргъивал пуд ва гъяркъуьвал къве куьнтиниз барабар тир. Сандух Женнетдин шамшаз лугъудай тарцин къуларикай туькѳуьрнай. Къене адан ипекдин парчадал янавай вири пайгъамбаррин ва расулрин суьретар авай. Гъабуроз арада къуд халифдин юкъва акъвазна ва абуроз гуьгъуьна амай вири асгъабар аваз капѳ ийизвай чи Пайгъамбардинни ﷻ суьрет авай (лугъузва хъи, и шикилар Ватиканда садазни акван тийизвай чкада хуьзва). И сандух са несилдилай масадал агакъарзавай ва гъа икѳ ам Мусадални ﷻ агакъна. Кѳабра кхъенва хъи, ада и сандухда Таврат ва къуларин кѳусар хуьзвай. Муса ﷺ рагъметдиз фейидалай къулухъни Израилан рухварини ам са несилдилай масадал ирс хъиз агакъарзавай. Са месѳадин гъакъиндай гаф сад тахъайла, сандухди дуьз къарар акъудиз куьмек гузвай. Гъакѳни ам дяведиз фидайла абуроз чпихъ галаз тухузвай ва ам тухуз малаикри куьмек гузвай. Адан куьмекдалди дяведин нетижа – гъалиб жедани ва я куьмекдани виликамаз чириз жезвай.

Къатѳа ама

Тасаввуф, яни тарикъат Исламдин сифте кыляй акъатнани ва я геж?

КЪИМЕТЛУ ЧИРВИЛЕРИН ХАЗИНА

Саид Афанди АЛЬ-ЧИРКАВИ

Эвел – алатай нумрайра

Исламдикай са тѳимил хъайитлани хабар авай мусурманди виликдай тасаввуф авачир ва я ам геж акъатна лугъудач. Вучиз? Вучиз лагъайтла тасаввуфдал Исламдин сифте кыил ва ам арадал атун бинеламиш хъанва. Тасаввуфдин илимди мусурмандивай Аллагъдин ﷻ къанунрихъ галаз къадайвал яшамиш хъун, рикл ва беден ми хъи авун истемишзава. И илим геж акъатнава лугъуз жедани мегер? Рики бедендин амай паяр чѳуру кѳвалахрикай хузва. Ам хиперин суьруь хузвай чубандиз тешпигъ я. Чубан хъсанди хъайитла, суьруьни саламат жеда. Инсандин имандин къуватдилай ва риклин ми хъивилелай бедендин паярин саламатвал аслу я. Идалай виликни чна лагъайвал, рикл ми хъи авун патал виридалайни къуватлу яракъ Аллагъдин ﷻ зикир я. Мугъаммад Пайгъамбарди ﷺ вичин асгъабриз Аллагъ ﷻ риклел гъиз рикляй-риклиз (талкъин) чирна. Икл хъайила, зикир чирдай и къайда чал гъа вахтарилай агакънава. Ингъе тасаввуфни тарикъат. Зун гъавурда акъазвач, ам геж арадал атун гъикл мумкин я? Ихтибарлу инсанри Пайгъамбардин ﷺ гъакъкъи гъадис агъакъарнава: «Вичин асгъабриз Пайгъамбарди ﷻ зикир ийидай къве жуьре чирна – жемьтдихъ галаз ва гъарма сада кыилдикъилихъ. Шаддад лугъудай асгъабди лагъана: «Чун Пайгъамбардин ﷻ къилив гъай ва ада завай хабар къуна: «Чи арада чара кас (Ислам къабул тавунвай) авани?» За ваъ лагъана, жаваб гана. И арада Пайгъамбарди ﷻ раклар агалун буйругъна ва вичин рикляй виридан риклериз зикир «ля илягъа иллялагъ» ракъурна (талкъин). Ахпа ада лагъана: «Я Рабби, Вуна зун и гафар гъаз ракъурна ва абур тикрарун эмирна, абур кѳелай инсанриз Женнет жеда лагъана гаф гана, дугъриданни, Вуна гайи гаф хузва». Ахпа ада Аллагъдиз ﷻ шукур авуна ва чахъ элкъвена лагъана: «Шад хабар кез – Аллагъди ﷻ куь гунагърилай гъил къачуна!» Гъа йикъалай къулухъ рикляй-риклиз ракъуруналди зикир чирдай инсанар хъайиди я, абур къени ава. Гъакни гъар садаз кыилди зикир чирнавайди тистикъарзавай Юсуф Кавраниди ва маса асгъабри агакъарнавай гъакъкъи гъадисар ава. Ихътин са гъадисда лагъанва: «Али асгъабди Пайгъамбардивай ﷻ вичиз виридалайни Аллагъдиз ﷻ мукъва, инсанар патал регъят ва Аллагъдин ﷻ вилик къимет авай рехъ къалурун тѳалабна. Пайгъамбардини ﷻ лагъана: «Заз ва залай вилик атай пайгъамбарриз «ля илягъа иллялагъ» гафунилай къиметлу гаф чизвачир». Ахпа ада алава хъувуна: «Эгер ирид цаварни ирид чилер терездин са пата ва «ля илягъа иллялагъ» маса пата эцигайтла, къвед лагъай пад залам жеда». Мад ада лагъана: «Али, Къияматдин югъ алукъдач, та чилел «Аллагъ» лугъудай са кас аламай къван». Алиди ﷻ хабар къуна: «Я Расулялагъ ﷻ, а гаф за гъикл лугъуда?» Абуру къведани вилер акъбална ва Пайгъамбарди ﷻ Али асгъабдин ﷻ рикле зикир туна. Зикир ийидай маса къайда, мез галачиз, анжах риклин куьмекдалди

ийидай, Пайгъамбарди ﷻ Абу Бакр асгъабдиз ﷻ чирна. Адаз Накъшубандия лугъудай тѳвар гана. Пайгъамбарди ﷻ Али асгъабдиз ﷻ чирнавай мецелди лугъузвай зикирдин тѳвар Шазалия я. Лугъузва хъи, гъа и къве зикир вири тарикъатрин бине, диб я. Инал лагъай зикирдин къве жуьрени Джабраил малаикди ﷻ Аллагъдилай ﷻ гъана Пайгъамбардиз ﷻ чирна (талкъин). Вичин нубатда Аллагъдин Расулди ﷻ ам асгъабриз чирна. Ада вичи-вичиз гъич са шейни туькѳуьрзавачир ва вичин нефсиниз кѳан хъайи ихтилатар ийизвачир, анжах Аллагъдин ﷻ патай вагъйудин къайдада атай шейэр ада масабуроз чирзавай. И гафарин шагъид Къуръан я. Куьне фикир це, Аллагъди ﷻ пайгъамбаррин къилив вагъйу гъаз Джабраил ﷻ ракъурзава. Джабраилан ﷻ арачивал авачиз бес Халикъдивай ﷻ Вичин пайгъамбарриз илим чириз ва Пак Ктабар агакъариз жезвачирни? Тарикъат цѳийивал (бид'а) я лугъузвайбуру идаз къванни вучиз фикир

Эрчи патахъ галайди алай вахтунин чѳехи алим-суфий Али Джифри я

гудач? Гъатта эгер тарикъат цѳийивал тиртлани, адаз айиб гъикл авурай, ада инсандин къилихар ва яшайиш Пайгъамбардин ﷻ яшайишдиз ва къилихриз мукъва ийиз чирдайла?! Идалайни гъейри, Исламда мусурманриз менфят гузвай цѳийивал тур инсандиз суваб жеда ва гъар гъа и кардал сада амал авурла, адаз суваб кхъида лагъанва, гъа икѳ Къияматдин йикъалди. Икѳ Пайгъамбарди ﷻ лагъана. Тарикъат геж акъатнава, гъавилай ам герек туш, лугъузвай инсандин гафар, миянардай затлар (удобрения) виликдай авай тушир, гъавилай абур герек туш, лугъузвайдан гафариз тешпигъ я. Ихътин инсандин гафар рикливай къабулдани бес? Мусурман стхаар, куьне жаваб це. Дугъриданни, агрономия гъеле дуьнья халкъ авур вахтарилай авай шей я, мумкин я, адан тѳвар масад тир. Месела, авар чѳалал «ахихъбан, хурухъан» лугъузва. И гафарин мана багъманчи ва чуьлдин кѳвалахрин пешекар я. Бес багъдихъ ва чилихъ гелкъвез чир хъун им гъа агрономия тушни? Пъеле Ислам къведалди Медианадин агъалийри хумравдин тарариз маядин руг язавай, Пайгъамбар ﷻ и кардилай рази яз амукъна. Ингъе, кез агрономия! Икъван чѳавалди багъманчийрини чилин кѳвалахрин пешекарри ишлемиш тавур химикатар вучиз

чи девирда акъатна? Гъихътин мураддалди абур ишлемишиз эгечина? Медианадин илим дегъ заманайрилай ава, ам гъамиша авай тир лагъайтлани жеда, амма рентген гила акъатна. Рентген акъатуни медицинадиз гъихътин таъсир авуна? Инсанар сагъар хъийидайла ада менфят гузвани ва я акси яз, зиян? Бес рентген дегъ заманайрилай авачир лагъана инсанри ам исътда инкар ийизвани къван? Алай вахтунда багъманчийар, чилин кѳвалахрин пешекарар, медицинадин къуллугъчийар галачиз яшамиш жез инсанрилай алакъдани мегер? Ихътин пешекарар тахъай вахт хъанани ва са чкада къванни абур са мус ятлани жедач лугъузвани? Гъатта са ни ятлани гъакл лагъайтлани, ам гъакъкъат жедани бес? Цѳийи азарар акъатайла, Аллагъ-Таалади духтурив цѳийи дарманар туькѳуьриз туна, чилин кѳвалахрин пешекарив – цѳийи миянардай затлар акъудиз. Виликдай авайдахъ галаз гекъигайла, исътда чили бегъерар тѳимил гуниз килигна, миянардай

затлар ишлемишиз мажбур жезва. Инсандин уьмуьр хуьнихъ галаз алакъалу месэлаяр гъялдай пешекарар авачир вахт хъайиди туш. Ихътин кардиз рехъ гун мумкин туш, вучиз лагъайтла абур галачиз жедач. Эгер сада гележегда ахътин пешекарар жедач лагъайтла, адан гафар зарафат хъиз къабулда. Маса гафаралди, инсанрин ва я гъайванрин арада икъван чѳавалди малум тушир азар акъатнамазди, пешекарри гъасътда ам сагъар хъийидай дарман туькѳуьрзава. Ам ишлемишай инсанрини адакай менфят хкудда. Гъа ихътин дарман туькѳуьрай инсандиз талуьк тир къимет гуда ва инсанри чухсагъул лугъуда, адан тѳварни машгъур жеда. Гъакл ятлани, уьмуьр и дуьньядани эхиратдани давам жезвай руьгъдин цѳийи азарар сагъар хъувун патал, Аллагъдин ﷻ вагъйудин куьмекдалди пешекарри туькѳуьрнавай виликдай авачир дарманар бязибуру инкар ийизва. Цавун вагъйудал бинеламиш хъана гъа и дарманар ишлемишзавай инсанрикай абур гъатта фитне ийиз чалишмиш жезва. Тарикъат Аллагъдилай ﷻ Джабраил малаикдал ﷻ, гъадалай Пайгъамбардал ﷻ ва адалай вичин нубатда асгъабрал ва гъа икѳ атанвайди туш лугъузвайда, вичин гафар тистикъарзавай делил гъурай.

Пайгъамбардин ﷻ берекат себеп аз иман, дин ми хъи ва камил амалар ийизвай асгъабриз, руьгъдин азаррикай гъич са тѳимилни авачир. Гъавилай абур руьгъдин жерягърихъ муьгътежни тушир, абуру чпи гъахътин азарар сагъар хъийизвай. Пайгъамбар ﷻ ва адан асгъабар эхиратдиз мугъман хъайидалай къулухъ, инсанрин арада ихътин азарар пайда хъана: пехилвал, ажугъ ва халифатдиз регъбервал гун пачагъвилез элкъвена. И вахтунда, Аллагъди ﷻ махсус мумкинвилер ганвай, гъа и азаррикай сагъар хъийидай ва дарманар ишлемишдай рекъер чирнавай инсанрин куьмек герек хъана. Мугъаммад Пайгъамбардин ﷻ умматдиз Аллагъ-Таалади Вичин регъимдалди къуд мазгъабдин имамар ганва: Абу Гъанифа, имам Малик, имам аш-Шафийи, имам Агъмад ибн Гъанбал. Ибурукай гъар сада вичин чалишмишвилералди (иджтигъад) Къуръандайни гъадисрай гъаф илим акъудна. Абурун рекъериз табий хъайи алимри гъа и чирвилер гегъенш авуна, баян гана ва инсанрин арада раиж авуна. Суфизмдикай ктабар акъудуналди ва абур раиж авуналди, тарикъатрин имамрини гъа ихътин чалишмишвилер авуна. Абурун виридан макъсад сад я ва абурун арада гъатта са чѳарчѳин къадар тафават авач. Шариятдин бине абуру хузва. Шариятдин месэлайрив имамар эгечзавай гъар жуьредин къайдаяр уммат патал регъим я. Абурун мисал, цѳийи дарманар акъудзавай духтуррин мисал я. Уммат дуьз рекъел гъун патал рекъер къалурунай ва гъа рекъериз инсанар табий хъунай, имамриз еке суваб жеда. Гъаф рахадай агалкъун илимдай гъисабзавач, са низ ятлани рахадай къайда чизва лугъуз, адакай алим жезвач. Гъатта тѳимил чирвилер авай, амма Пайгъамбардин ﷻ суннадиз табий жез, адакай менфят хкудиз алахъзавай инсан, дугъриданни, алим я. Са жизви къванни илимдин гъавурда акъазвай мусурманди тарикъат – им цѳийивал я лугъудач ва ам къабулуникай къил къакъуддач, вучиз лагъайтла ам диндин пуд паюникай сад я. Пайгъамбардин ﷻ гъадис малум я. Гъадисда лугъузва хъи, Джабраил малаикди ﷻ Аллагъдин Расулдиз ﷻ имандикай, Исламдикай ва игъсандикай суалар гана. Гъа гъадисдай гъавурда акъазва хъи, эгер игъсан тахъайтла, диндин тарцин хилерикай сад квахъда, ам галачиз тарни къурада. Тарикъатди инсандивай истемишзавайди ми хъивилин дережа (макъам уль-игъсан) я. Ам Аллагъдиз ﷻ вун гъамиша акъазвайди чиз-чиз ибадат авун я. Эгер тарикъатда авай ва я авачир инсанди ибадат ийидайла, адаз Аллагъдилай ﷻ гъейри са маса макъсад аватла – им ширк (Аллагъдиз ﷻ шерик гъун) я. Гъатта Женнетдиз акъатун патал ва я Жегъеннемдикай къутармиш хъун патал ибадат ийизвайдаз, тарикъатрин имамри мажибдихъ ибадат ийизвай инсан лугъудай тѳвар ганва. Халисан лукѳраз Аллагъдин ﷻ разивал къазанмишунилай, Адаз мукъва (руьгъдин манада) хъунилай ва Ам чир хъунилай гъейри маса макъсад хъана кѳандач. Гъа и къайдада ибадат авун патал инсан ми хъивилин тайин дережадихъ (макъам уль-игъсан) муьгътеж я.

Къатл ама

Гъакъикъи мазгъабрихъ ва ягъалмиш хъанвай рекъерихъ галаз алакълу месэлаяр

ШАРИАТДИН МЕСЭЛАЙРА ВАГЪАБИТРИН ЯГЪАЛМИШВАЛ

Эвел – алатай нумрайра

Къурамугъаммад-гъажу Рамазанов

Суал: Са касдихъ галаз гуъруш хъайила адаз гуърмет авуна къвачел къарагъдай ихтияр авани?

Жаваб: Ягъалмиш хъанвай инсанри тестикъарзава хъи, на лугъуди, са кас кваллиз атайла, адаз гуърмет авуна къвачел къарагъдай ихтияр авач. Чпин гафар субутардайвал абуру Пайгъамбардин ﷺ ихътин гъадис гъизва: «Зун атайла, куън аджамар (арабрилай гъейри маса халкъар) къарагъзавайди хъиз къарагъмир». Абуру и гъадисдиз чъуру баян гузва. И гъадисда къарагъун къадагъа я лугъузвач. И гъадисди гъа девирдин халкъарин адетриз, ялтахвилиз ва такабурулувилиз, инсандиз вичиз гуърмет авуна кълан хъуниз туъгъмет ийизва. Маса гъадисда лагъайтла, вич атайла инсанар къарагъна къланзавай ксариз айиб ийизва. Халкъди гуърмет ийизвай, савадлу ва яш хъанвай инсан кваллиз гъа хъайла, къарагъдай ихтияр ава. Им субутарзавай делиларни бес къадар ава. Насаиди, Абу Давуда, Тирмизиди Айшадилаи ﷺ гъадис агакъарна: «Пайгъамбардин ﷺ къилив адан руш Фатъима атай чъавуз ам къвачел къарагъзавай, рушан гъилиз темен гузвай ва гъил къуна вичин патав ацукъарзавай. Гъакълни Пайгъамбар ﷺ атайла, адаз гуърмет авуна

Фатъимани гъамиша къарагъдай. Са сеферда Мединадин асгъабрин (ансаррин) чъехиди Са'ду бин Муаз атайла, Аллагъдин Расулди ﷺ лагъанай: «Къарагъ куъ жанабидин (сайид) вилик» (Бухари). Пайгъамбардин ﷺ асгъаб Джафар Эфиопиди хтана (рекъе адахъ Зайд бин Гъарисатни агалтна), гъа вахтунда Аллагъдин Расулди ﷺ къвачел къарагъна абуру къаршиламишна. «Шаргъуль-Муслим» ктабда имам Нававиди кхъизва: «Лайхлу инсанриз гуърмет авуна

къвачел къарагъун меслят къалурунавай амал (сунна) я. Идан шагъид гъаф къадар гъадисар я. Гуърмет авун патал къвачел къарагъун къадагъа ийизвай гъич са гъакъикъи гъадисни авач» (12-том, 93-чин).

Суал: Дуъадин гуъгъунай «Аль-Фатигъа» кълелун цъийивал (бид'а) яни?

Жаваб: Ваъ, туш. Ихътин амал цъийивал (бид'а) я лугъуз тестикъариз жедайди анжах Исламдинни шарият-

дин гъавурда акъан тийизвай инсандивай я. Дуъадин гуъгъунай «Аль-Фатигъа» кълелун меслят къалурузавай къве делил ава:

Сад лагъайди, и сурадик вичик дуъа ква. Ам кълелунди чна Аллагъдивай ﷻ чаз дуъз рекъай физ куъмек гун тлалабзава. Гъатта Аллагъ-Таалади и сура кплунал кълелун чаз ферз авунва, вучиз лагъайтла адахъ еке метлеб ава. Къвед лагъайди, «Аль-Фатигъа» сурадин эвелда Аллагъдилаи ﷻ тарифар ийизвай гафар ава, дуъадин эвелдани эхирда ихътин гафар хъун - тлалабзавайдан дуъа Аллагъди ﷻ къабулуни себерилай сад я.

Суал: Шалвардин кикер кълегъбрилай агъуз авун гъарам яни?

Жаваб: Нагагъ инсанди такабурулувиледи вичин шалвардин кикер яргъи ийиз хъайитла, гъарам я. Эгер инсан яшамаш жезвай чкада кълегъбрилай яргъи кикер авай шалварар алукиз хъайитла, масабурлаула тафаватлу тежедайвал яргъи кикер авай шалварар алукулун къадагъа туш. Гъакъикъи гъадисда лагъанва хъи, са сеферда Абу Бакр асгъабди ﷺ Пайгъамбардивай ﷺ хабар къуна: «Я Аллагъдин Расул! Зи изардин (изар – юкъвалай агъадай алукизавай паргал) са пад яргъи хъана ва заз Аллагъ-Таалади жаза гуз кичъезва». Аллагъдин Расулди ﷺ жаваб гана: «Вун и кар такабурулувилай ийизвай инсанрикай туш».

Дуъадин гуъгъунай «Аль-Фатигъа» кълелун меслят къалурузава

Сив хуънин сирер

Пак Рамазандин варз мад сеферда къаршиламишуналди Аллагъ-Таалади чаз хъсан крар гъафардай ва чъуру крар туба ийидай мумкинвал ганва. Сив хуънин гъикмет вуч я, ам вуч патал чи хиве тунва?

Макъала:
Мугъаммад Гъажиев

Малум я хъи, инсан Аллагъ-Таалади халкъ авунвай лап тамам шейэрикай сад я. Ада чи хиве тунвай гъар са кардин къене чун патал еке гъикмет ва мергъаматлувал ава. Абуру неинки руъгъдинни бедендин сагъламвиллин, гъакълни эхиратдин югъ патал хийирар ва няметар я. Гъаниз килигна, чи хиве твазвай гъар са кардикай къве жуъредин (и дуъньяда ва эхиратда) хийир ава. Алатай, зиндикърин девирда вич беден патал еке зиян ва ам барбатлун я лугъуз хъайи сив хуън къачун чна. Исламдин лап сифте къилера Аллагъ-Таалади Къуръанда ихътин гафар лагъанва: «Къез сив хуън хъсан я, эгер къез хабар аватла» («аль-Бакъара», 184). Чаз алатай 1400 йисан муддатта вуч чир хъанач. Къуръандин къетленвал ам я хъи, адан аламатар вахт-вахтунилай дуъздак акъатзава. Къуръанда лагъанвай «Ахпа Чна Чи аламатар къалуруда» гафар дуъшуъшдинбуру туш. «Эй иман гъанвайбуру, гъа квелай вилик хъайи инсанриз хъиз къезни сив хуън къалурунава, белки къез Аллагъдикай кичъе жен», - лугъуза Къуръанда. Сив хвейила, инсан вичин нефсинин лукъвилай акъатзава, адан иесидиз элкъезва. Каш гуникай инсандин бедендиз хийир авайди анжах XIX асирда малум хъана. Рагъакълдай патта гъатта каш гуналди инсанар сагъар хъийидай

духтурханалярни ачухнава. Советрин алимар тир Николаевани Нилова «Недай-хъвадай шейэр» журналдиз ганвай «Каш сагъламвал патал» макъалада икъл кхъизва: «Инсан сагълам хъун патал ада йиса пуд гъафедилай тлимил тушиз ва къуд гъафедилай гъаф тушиз каш чъугуна къланда». Медицинадин доктор Роберт Бартлоуди субут авурвал, сив хуъниз къак азардин (рак) тлурар тергдай аламатдин къуват ава. Къилди къачуртла, ада кхъизва: «Шак алач, сив хуъни микробар къинин ва беден мишъи авунин карда еке менфят гузва». Доктор Билл Шернбера къейд ийизва хъи, йиса са сеферда сив хуън – им умуърдинни жегъилвиллин бине я. Америкадин алимри сив хуъникай авай зарар къалурунин мураддалди ихътин са эксперимент къиле тухвана. Абуру чара жез гъазур хъанвай папаринни гъуълерин къве десте къачуна. Са дестедихъ галаз психологди кълалахна. Муъкуъ дестеда авайбурув сивер къаз туна. Аламат жедай кар ам хъана хъи, гъа и эхиримжи дестеда авай гъич са хизанни чара хъанач. Психологдин гъилик хъайи дестедикай лагъайтла, 65% хизанар чкълана. Алимри къейд авурвал, сив ачухдай вахтунда инсандин беденда чими гъиссер гъатзава. Гъа ихътин гъиссер адаз вичин мукъва кас акурлани къезва, ам адаз генани мукъва жезва. Гъа икъл, са вацран къене тухвай экспериментдин нетижада чара жез гъазур хъанвай гъуълни паб чеб-чпиз генани мукъвал хъана. Сив хуъзвайбурул гуъзчивал тухузвай алимриз каш гуни хамунин хейлин азарар хъсанар хъийизвайдини акуна. Идан себебни сив хуъзвайдан бедендик галай цин къадар тлимил хъун я. Идалайни гъейри, ахтармишунри субут авуна хъи, сив хуъзвайдан иви-

дик квай холестериндин къадар ва рикълн азаррин хаталувал хейлин тлимил жезва. Америкадин алимри генани субут авунва хъи, сив хуъдайла инсандин ивидин шекердин къадар гъич са дарманни къабул тавуна къайдадиз хкъезва. Сив хуъни инсан сагъар хъувунин къуват квекай ибарат я? Малум тирвал, бедендин вири къуват аниз атай недай затлар цъурурун патал серф жезва. Инсанди гъич са шейни тлун тавурла, адан вири къуват беден сагъар хъувунал ва адак квай герек авачир шлакар акъудунал желб жезва. Идалайни гъейри, гъа и вахтунда хуърек цъурурдай хукадин ва ратарин системади лап зайифдиз кълалахзава. Гъавилай и вахтунда хуърек тлунникай гъатта зарарни ава. Дагмедакадемиядин доцент М.Мегъамедова лугъузвайвал, Рамазандин варз инсандин йисан биортмаяр дегиш жезвай варз я, яни и вахтунда инсандин биоритмаяр къведай йис патал цъийи къилелай туъхкълур хъижезва. Им акъл лагъай чълал я хъи, инсанди вичи-вич и вацра гъикъл тухвайтла, гуъгъуналай къезвай са йисан къенени гъакъл тухуда. Ихътин мисалар мад ва мадни гъиз жеда. Гъадисди сив гъай чъавуз къалмакъалар авун къадагъа авунва. Пайгъамбарди ﷺ «Сив хуън куън сагълам жеда» гафар лугъун дуъшуъшдин кар туш. Гила, 14 виш йис алатайла, экспериментальный илимди и кар субутарнава. Субгъаналлагъ! 1400 йис идалай вилик Аллагъ-Таалади чи хиве тур везифа – сив хуън чи хийирдиз я. Аллагъди чаз вири сивер хуъдай къуватар гурай! Амин! Эхиратда гузвай няметрилай гъейри и дуъньядани сагъламвал гузвай Аллагъ-Тааладиз шукур хуъи.

Али бин Абу Талиба агакъарнавай гьадис

Али бин Абу Талиба (вичелай Аллагъ рази хьурай) ихтилатзава: «Са сеферда за Расулуллагъдивай ﷺ таравигь-кпунин фазилатлувиликай хабар къуна. Пайгъамбарди ﷺ ихътин жаваб гана:

Сад лагъай йифиз таравигь-капI авур кас чагъа аял хьиз гунагърикай михьи жеда.

Эгер къвед лагъай йифиз авуртIа –адан вичин ва диде-бубадин (абур мусурманар ятIа) гунагърилайни гьил къачуда.

Пуд лагъай йифиз авуртIа – Аршдин кланик квай малаикди лугъуда: «Ви амалар цийи къилелай башламиша, Аллагъди вилик хъайи ви гунагърилай гьил къачунва».

Къуд лагъай йифиз авурдаз – Пак ктабар тир Таврат, Инжил, Забур ва Къуръан клелай къван сувабар кхьиди.

Вад лагъай йифиз – Чехи Аллагъди пуд пак мискIинра, Меккедавай Масджиду-ль-гъарамда, Мединадавай Масджиду-н-Набийда ва Иерусалимдавай Масджиду-л-Акъсада кпIар авур къван сувабар кхьиди.

Ругуд лагъай йифиз – Аллагъди Байтул-Ма'мурдал (Кябедин винел, цаварал алай, вичел датIана малаикар элкъезвай (тIаваф ийизвай) нурдин кIвал) тIаваф авур къван сувабар кхьиди. Байтул-Ма'мурдин гъар са къванци, накъвадин гъар са зерреди

Аллагъдивай и кас патал афивал (гунагърилай гьил къачун) тIалабда.

Ирид лагъай йифиз - Фиръавундизни Гъамманаз акси женг кьиле тухвай Муса Пайгъамбарди ﷺ куьмек гайи касдиз тешпигъ жеда.

Муьжуд лагъай йифиз капI авурдаз Къудратлуда Ибрагъим Пайгъамбардин ﷺ дережа къванди гуда.

Къуд лагъай йифиз – Мугъаммад Пайгъамбарди ﷺ авур ибадатар къван гьисабда.

Цуд лагъай йифиз – Аллагъди и дуьньядинни Эхиратдин вири хъсанвилер гуда.

Цусад лагъай йифиз – Аял дидедин руфунай дуьньядиз къвезвайвал (гунагъсуз яз) гьакI дуьньядай хьфида.

Цикъвед лагъай йифиз – Эхиратдин юкьуз ацIай вацраз ухшар тир нурул чин алаз къахрагъда.

Ципуд лагъай йифиз – Къияматдин йикъан мусибатривай хуьда.

Цукъуд лагъай йифиз – Ада таравигь-кпIар авурдан гьакъиндай малаикри шагъидвалда ва Эхиратдин юкьуз Аллагъди ам суд-дувандивай хуьда.

Цувад лагъай йифиз – Малаикри адаз хийир-дуьа ийида, гьатта Аршни Курс къунвайбуруни.

Цуругуд лагъай йифиз – Аллагъди Жегъеннедин цукай хуьда ва Женнет гуда.

Церид лагъай йифиз – Аллагъди пайгъамбарриз къван сувабар гуда.

Цемуьжуд лагъай йифиз – Аллагъди лугъуда: «Я Зи лукI! Зун валайни ви диде-бубадилаи рази я».

Цекъуд лагъай йифиз – Аллагъди адан дережа Фирдаус Женнетдиз къван хкажда.

Къад лагъай йифиз – Аллагъди шагъидризни хъсан ксариз къван сувабар кхьиди.

Къанни сад лагъай йифиз - Аллагъди Женнетда нурдикай кIвал эцигда.

Къанни къвед лагъай йифиз – Эхиратдин йикъан гъам-хажалатривай секин жеда.

Къанни пуд лагъай йифиз – Аллагъди Женнетда шегъерар эцигда.

Къанни къуд лагъай йифиз – 24 дуьа къабулда.

Къанни вад лагъай йифиз – Аллагъди сурун азабривай хуьда.

Къанни ругуд лагъай йифиз – Аллагъди 40 сеферда дережа гьундуьр ийида.

Къанни ирид лагъай йифиз – СиратIалдин муькъ-велай регъятдиз элячIда.

Къанни муьжуд лагъай йифиз – Женнетда 1000 сеферда дережа хкажда.

Къанни къуд лагъай йифиз – Аллагъди 1000 Гъаж къурмишай къван сувабар кхьиди. Къанни цуд лагъай йифиз – Аллагъди лугъуда: «Я Зи лукI! Женнетдин няметар дадмиша, Саль-Сабилядин церик экечIа, Кавсардин ятарикай хьухъ. Зун ви Рабби я, вун Зи лукI».

Таравигь-капI

Гьурметлу мусурманар! Пак тир Рамазандин вацра «таравигь» лугъудай суннат кпIар авун хъсан яз гьисабзава ва идакай еке сувабни ава. Таравигъдин капI суннат-муаккада, яни Мугъаммад Пайгъамбардин ﷺ кIевелай тIалабзавай суннатрикай сад я. Ам кьиле тухудай вахт месин кпIунилай гуьгъуьниз башламишзава ва экв малум жедалди давам жезва. Агъадихъ чна таравигъ кпIунин къайдаяр гузва. Куь хъсан ниятриз Аллагъ ﷻ куьмек хьурай!

Таравигъ-капI авунин къайдаяр агъадихъ галайбур я:
1. Таравигъ капI месин кпIунилай гуьгъуьниз ийида;
2. Таравигъ капI жезмай къван жемятдихъ галаз санал ва мискIинда авун (кIвале авуртIани жеда) хъсан яз гьисабзава;
3. Шариатдин бинедаллаз итимар дишегъийривай чараз хъун герек я. Месин кпIунилай ва адахъ галай 2 кьил ратибат суннатдилай гуьгъуьниз имамди хабар гуда:

الصَّلَاةَ جَامِعَةً

«Ассолята джамигIагъ»
Ахпа имамди лугъуьзва ва адахъ галаз жемятди тикрарзава:

لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ
اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ
مُحَمَّدٍ وَسَلِّمْ اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ
الْجَنَّةَ فَتَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ

«Ля хIавля ва ля къувата

илля би-л-лягъ. Аллагъумма солли гIала МухIаммадив-ва гIала али МухIаммадив-ва саллим. Аллагъумма инна насъ-лукаль-джанната фанагIузу бика мина-н-нар».

Идалай гуьгъуьниз вири кIвачел къарагъда ва Таравигъ-капI авун патал ният ийида: «Ният ийизва за имамдихъ галаз санал Таравигъ-суннатдин 2 кьил капI ада авуниз Аллагъ патал, Аллагъу акбар!»
Ниятдилай гуьгъуьниз (адетдин кпIунал хьиз) ваджагъту кIелун хъсан яз гьисабзава. Таравигъ-капI амай суннатдин кпIар хьиз ийида. Сифтегъан 2 ракатдилай гуьгъуьниз винидихъ лагъанвай «Ассолята джамигIагъ» ва амай дуьаярни тикрар хьийида. Ахпа, мад ният авуна, 2 кьил Таравигъ-капI ийида. Салам гайидалай гуьгъуьниз 3 сеферда ихътин дуьаяр кIелда:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ، سُبْحَانَ اللَّهِ عَدَدَ خَلْقِهِ وَرِضَاءِ نَفْسِهِ وَزِنَةَ عَرْشِهِ وَمَدَادَ كَلِمَاتِهِ

СубхIаналлагъи, ва-ль-хIамду ли-л-лягъи, ва ля илягъа илля-л-лагъу ва-л-лагъу акбар. СубхIана-л-лагъи гIадада халь-къигъи ва ридзаа нафсигъи ва зината гIаршигъи ва мидада кIаматигъи.

И гафарилай гуьгъуьниз мад «Ассолята джамигIагъ» ва сифтегъан дуьаяр кIелда. Ахпа мад 2 кьил Таравигъ-капI авун патал къарагъда. Салам гайидалай гуьгъуьниз «Ассолята джамигIагъ» ва сифтегъан дуьаяр кIелда. Ахпа эхиримжи 2 кьил Таравигъ-капI авун патал къарагъда. КапI авуна са-

лам гайидалай гуьгъуьниз «СубхIаналлагъи, ва-ль-хIамду ли-л-лягъи, ...» дуьаяр кIелда. Ахпа «Ассолята джамигIагъ» ва адахъ галай дуьаяр тикрар хьийида. Инал Таравигъ-капI куьтягъ жезва. Идалай гуьгъуьниз Витру-суннатдин капI ийида. Лап тIимил яз 3 кьил авуна кIанда (сифте 2, ахпа 1). Ният икI ийида: «Ният ийизва за имамдихъ галаз санал Витру-суннатдин 2 кьил капI ада авуниз Аллагъ патал, Аллагъу акбар!»
Саламдилай къулужъ «Ассолята джамигIагъ» ва сифтегъан дуьаярни кIелда. Ахпа са рекят хъувурдалай гуьгъуьниз ихътин дуьаяр кIелда:

سُبْحَانَ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ سُبْحَانَ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ سُبْحَانَ اللَّهِ

الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ سُبْحَانَ الْقُدُّوسِ رَبِّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ سُبْحَانَ مَنْ تَعَزَّزَ بِالْقُدْرَةِ وَالْبَقَاءِ وَقَهَّرَ الْعِبَادَ بِالْمَوْتِ وَالْفَنَاءِ سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

СубхIана-ль-малики-ль-къуддус, субхIана-ль-малики-ль-къуддус, субхIана-л-лагъи-ль-малики-ль-къуддус. СуббухIун къуддус, раббу-ль-маляикати ва-р-рухI. СубхIана ман тагIазаза би-ль-къудрати ва-ль-бакъаъ. Ва къагъгъара-ль-гIибада би-ль-мавти ва-ль-фанаъ. СубхIана раббика рабби-ль-гIиззати гIамма ясифун. Ва саялмун гIала-ль-мурсалин. Ва-ль-хIамду ли-л-лягъи рабби-ль-гIаламин. Ахпа имамди и дуьа кIелда:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ وَبِمُعَافَاتِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ وَبِكَ مِنْكَ لَا أَحْصِي ثَنَاءً عَلَيْكَ أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَيَّ نَفْسِكَ

Аллагъумма инни агIузу биридзака мин сахатIик. Ва бимугIафатика мин гIукъубатик. Ва бика минка ля ухIси санаан гIалайк. Анта кама аснайта гIала нафсик. Ахпа зикир-салаватар кIелун хъсан яз гьисабзава. Эхирдай Къуръандин сураяр кIелна дуьа хьийида. Къейд: Рамазан вацран 15-йикъалай башламишна эхирдалди Витру-суннатдин эхиримжи ракатда суждадиз фидалди, экуьнин кпIунал хьиз, «Аллагъуммагъдина...» дуьа кIелда.

Суфийрин суьгъбетар

Пайгъамбардал ﷺ келзавай салаватдин лайхлувал

Суфьян ас-Савриди ахъайна: «Кябедилай тлаваф ийидай вахтунда аз акъваз тавуна салаватар келзавай са инсан ақуна. За адаз лагъана: «Эй инсан, вуна, тлаваф ийидайла, келун меслят къалурнавай зикир туна Пайгъамбардал ﷺ салаватар келзавани?!» Ада жаваб гана: «Эхъ, за гъа вуна лагъайвал ийизва. Багъишламиш, вун вуж я?» За зун Суфьян ас-Саври я лагъана. А касди лагъана: «Ятла за ваз са суьгъбет ахъайда: «Зун жуван бубадихъ галаз гъаждал физ рекъе авай. Садлагъана буба кечмиш хъана ва адан чин чулава ва вилер вили хъана, руфунни дақлуна. Зани «инна лиллягъи ва инна илиягъи раджи'ун» (дугъриданни, чун Аллагъдин ﷻ къудратдик ква ва Адан къилив чун хкъвенни хъийида) лагъана (къейд: и гафар мусурмандихъ бедбахтвал галукайла келун меслят къалурзава) ва адан винел са пек вегъена. Гъа и арада зун ацукъай чкадал садлагъана ахварал фена. Ахварай заз вичин гуьрчегвилехъ сергъят

авачир, михъи парталар алай ва атирдин ни къведай са итим ақуна. Ада зи бубадин чинлай гъил чугуна ва ам некелдилайни лацу хъана, ахпа ада бубадин руфунилай гъил чугуна ва ам виликдай авай гъалдиз хтана. За а касдивай, вун вуж я, лагъана жузуна. Ада жаваб гана: «Зун Аллагъдин Расул Мугъаммад ﷺ я. Ви бубади пара гунагъар авунвай, амма ада зал гзаф салават келзавай. Четин гъалда гъатайла, ада завай куьмек тлалабна ва за куьмек гана. Дуьньяда авайла зал гзаф салаватар келай касдиз за эхиратда куьмек гузва». И гафарилай къулухъ зун ахварай аватна ва бубадин чиниз килигайтла, ам лацу ва руфунни дуьз хъанвай».

Шкъакъвал цай къунин себеп я

Умар асгъаб халиф тир вахтунда са хуьре къати цай къуна. Гъикъван чалишмишвилер авунайтлани, инсанривай цай хкадариз жезвачир. Ам са квалалай масадал физвай. Гъатта къванчин имаратарни кузвай, къуд пад цу къунвай. Нуькверин мукари-

ни гъайванрин квалер авай ткеквенрив ам агакъзавай. Гъатта цивай и гужлу цай хкадариз жезвачир. Фикир авурла, и цай Халикъди ﷻ инсанриз жаза яз ракъурнавайди хъиз жезвай.

Ингъе, гила агъсакъалар халифдин къилив атана.

- Чна вуч ийида? Цун вилик пад гъикъ къада? –

меслят тлалабна абуру Умаравай ﷻ.

Пайгъамбардин ﷺ халифдини абуруз жаваб гана:

- Куьн къунвай цай а къайда гужлуди хъунин себеп куь шкъакъвал я. Куь квалерин варар ахъай, кесибриз тлуьн це ва Аллагъ-Таалади кез куьмекда!

- Идалай вилик чна инсанриз фу пайна, квалерин рақларарни ачухна, - сада-садан гаф атлуз лагъана абуру.

Амма хилифди абур ишарадалди акъвазарна ва лагъана:

- Фу пайдайла куьне куь такабурулувал

муьтлуьгъарнач ва ам анжах кез гуьрмет авун патал пайна, гъавилай Аллагъ-Таалади куь садакъяр къабулнач. Рикъин сидкъидай амалар ая ва Ада кез жаваб гуда.

АЯПРИН ЧИН

Пехилвал

Макъала:

Инна Байрамукова

Пехилвал анжах къве касдихъ ийидай ихтияр ава. Сад лагъайди, Аллагъди ﷻ Къуръан келдай алакун ганвай ва ам югъди-йифди келзавай инсандихъ, къвед лагъайди, Аллагъди ﷻ девлет багъишнавай ва ам югъди-йифди диндин рекъе харж ийизвай инсандихъ (Бухари).

Малик вичин дуст Мугъаммадан квализ мугъмандиз фенвай. Мугъаммадан хизан шегъерда авай девлетлу хизанрикай сад тир. Абуруз еке ва иер квал авай. Мугъаммадаз цийи компьютер, хъсан телефон ва парталар авай. Тлуьн нез абур кафедин физвай ва чпиз кандай тлуьнар незвай. Маликаз Мугъаммадахъ галаз вахт акъудиз гзаф бегенмиш хъанвай. Амма квализ хъфидай вахт хъана. Чпин квализ гъахъайла, гада инихъ-анихъ килигна: адетдин квал, бубадин иски компьютер... Малик ажугъди къуна. Адаз Мугъаммад девлетлу ва вич кесиб хъун адалатсувал хъиз ақуна. Маликаз девлет кван хъана. Ам месел къаткана, вилер агална ва фикирдалди Мугъаммадан квализ хъфена, вич дустунин чкадал эцигна. Адан фикирар садлагъана дидедин гафари къатла:

- Ха, тлуьн нез ша!

Малик тлуьн незвай квализ гъахъна ва вичиз гишинзавач лагъана.

- Ацукъ, шурва ва ви рикъ алай салат неъ! – лагъана дидеди.

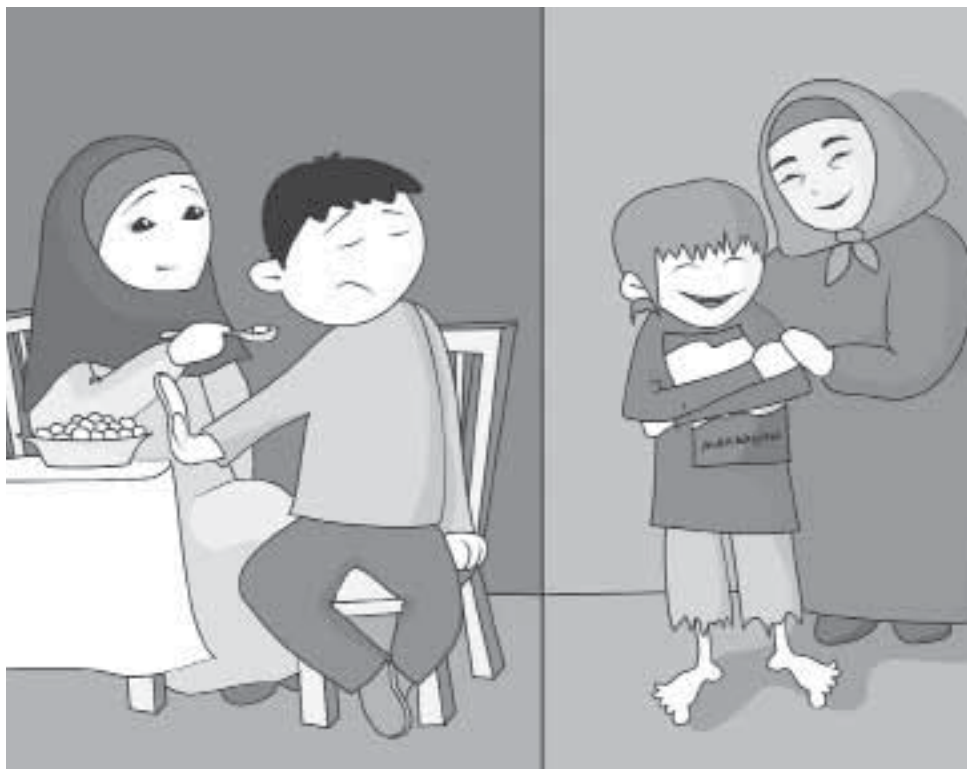
«Шурва, салат! Гъикъван жедайди я?!

- нарази яз лагъана Малика, и йикъалай къулухъ за зи рикъ алай тлуьнар – суши, пицца ва крветкаяр неда. Дидени буба мягтел хъана.

- Багъишламиш, амма чавай ахътин тлуьнар ваз гуз жедач.

- Ятла, я ман! – гъарайна Малика. – Гъа квалитани заз ахътин тлуьнар гъар юкъуз нез кванзава! Ва кафеда тлуьн нез кванзава! Парталарни заз багъабур кванзава! Багъа телефонни компьютер кванзава! Мад заз кесибвиле яшаммиш жез кванзавач!

- Малик! Секин хъухъ! Чна чаз Аллагъди ﷻ ганвайдан гъакъиндай шукур

авуна кванда! – дидеди ам секинарив алахъна, амма гадади вичин ихтилар акъвазарнач:

- Гъан!!! Вуч патал шукур ийида? И квалитани ва шурвадин гъакъиндай?

Заз девлетлудаказ ва гъич са бедбахтвални чин тийиз яшаммиш жез кванзава! Гъа вахтунда за шукурни ийидай!

Дидедиз лугъудай гаф амуькнач, амма бубади хчин патав атана явашдиз лагъана:

- Гъазур хъухъ! За вун куьчедал гуьзетда.

Малик тажуб хъана, амма бубадиз аси хъанач. Ада вичин парталар алуқла бубадин гуьгъуьна аваз куьчедал экъечла. Абур машинда ацукъна фена. Фидай рекъе буба са туьквендин патав акъваз хъана ва анай са чанта ацлай недай шейэр маса къачуна. Малик генани тажуб хъанвай. Абур мад рекъе гъат хъувуна ва шегъердин кьерехдал – виридалайни кесиб инсанар яшаммиш жезвай чкада машин акъвазарна.

- Ша, - лагъана бубади.

Абур са паяр чкванвай квалитани патав атана ва иски рақлар гатана. Чпи ина вуч ийизвайди ятла Малик саклани гъавурда акъвазвачир, - адаз тади гъал-

да и чиркин чкадай вичин квалитани хъфиз кванзавай. Садлагъана рақлар са куьузъ къариди ачухна. Мугъманар акурла, адан чин нурулу хъана:

- Ассаляму алейкум, Ринат Ахмедович! Ша буюр! – лагъана ада ва абур квалитани гъана.

Малик квалитани гъахъна ва гъавада авай мурсун ни атайла ада вичи-вичелай чин чуьрна. Квалитани цлар ва къав акурла, ам тажуб хъана. Им къавай стлалар авахъзавай гъвечли квал тир.

Гъамамдин чкадал пипле са тиян авай. Месел яхун са гада алай, мугъманар акурла, къарагъна Маликан бубадин къилив ада тади авуна:

- Ринат халу! Зи рикъ квехъ акъатна хъи! – лагъана ада ва агатна идимдив.

- Зи рикъни вахъ акъатна, Шамиль! – чинал хъвер алаз ада жаваб гана Маликан бубади. – Килиг за ваз вуч гъанатла! – алава хъувуна ада ва недай шейэр авай чанта бицли гададив вугана.

Гадади шаддиз чантада авай шейэр акъудиз эгечла:

- Баде, килиг! Фу! Агъ, ина къенфетарни ава! Аллагъдиз ﷻ шукур хъуй!

Чухсагуьл! Агъ! Ингъе зи рикъ алай макаронар! – эхирдайни, чантадин кванай машинка жагъайла, аялди

шадвилай хкадариз, Ринат Ахмедовичаз чухсагуьл лугъуз башламишна.

Куьузъ къаридини акъваз тавуна Аллагъдиз ﷻ шукур ийизвай.

Гададини къариди а къайда рикъин сидкъидай чухсагуьл лугъузвай хъи,

гъатта вилерай авахъиз гъазур хъанвай накъвар Малика са гужуналди къуна. Фу, макаронар ва ужуз машинка акурла инсан икъван шад хъун мумкин тирди адан гъич фикирдизни къвезвачир. Гила ам бубади вич вучиз и чкадиз гъанатла, гъавурда акъаз башламишна.

Квалитани экъечлиз агакънач, гъасятда Малика бубадивай гъил къачун тлалабна:

- Буба, къе заз жув пис тухвана, багъишламиш, заз чун кесибар хъиз хъанвай амма гила... Гила за акъ фикирзавач...

- Альгъамдулиллягъ! – жаваб гана адаз бубади. – За фикирзава, ваз Аллагъдиз ﷻ шукур ийидай себеп гзаф авайдан гила вун гъавурда акъуна. Къе вуна авур амалдиз пехилвал лугъуда.

Мичли ва инсан бамисардай пехилвал. Ам лап пис гъиссер я, зи хва!

Ахътин пехилвал шайтандин яракъ я. Ам хъайила инсандивай шукур хъийиз жезмач. Пехилвал вилерин вилик акъваззавай перде я, ам хъайила инсандиз вичиз Аллагъ-Таалади гузвай къван няметар акъвазвач. А гададиз килигайла ви диде-бубадал чан алама, вун сагълам я, ваз недай ва алуқдай шейэр ава, вун хъсан квалеле яшаммиш жезва.

Гъа са вахтунда дуьньяда ихътин шейэрикай магърум тир пара инсанар ава. Гъа квалитани абуру Аллагъдиз ﷻ шукур авун рикъелай алудзавач, вучиз лагъайтла, абуруз чи шукур ийиз рикъелай физвай няметрин къимет чизва. Гъар са нефес, гъар са цин хуп! – еке нямет я. Клеви иман ва Аллагъдик ﷻ умуд кутун,

Адаз шукур авун – инсандин виридалайни еке девлет я. Чакай гъар садаз вичин ризкъи ава: са низ ятлани девлетлу яз, са низ ятлани кесиб яз яшаммиш хъун къисмет авунва Аллагъди ﷻ.

Гъавилай чарадан девлетдал пехил жемир, валай четин гъалда авайбуруз килиг ва гъич садрани Аллагъдиз ﷻ шукур ийиз рикъелай алудмир.

Ахварай ават тавуна сив ахъа хъайитӀа, вуч ийида?

Сив ахъа тежедайвал йифиз ният авун лазим я. Эгер йифиз ният ийиз хъаначтӀа, рагъ цавун аршдиз акъатдалди Абу Гъанифадин ﷺ мазгъабдихъ галаз кӀурвал икӀ ният ийида: «Ният авуна за Рамазандин кӀенин ферз тир сив хуьз Абу Гъанифадин мазгъабдиз табиь хъана Аллагъ патал». ИкӀ авурдан сив дуьз жеда. Къейд авун лазим я хъи, сеbeb авачиз мусурмандин Рамазандин вацра юкӀуз фу недай ва я яд хъвадай ихтияр авач, кӀандатӀа ада сив хуьрай, кӀандачтӀа ваъ («ИгӀанату-тӀалибин»).

ТӀуьн экуьнин капӀ ийидалди тӀуьн чарасуз яни, тахъайтӀа, маса вахтунда? Эхирки, сив мус кӀуртӀа хъсан я?

Пакамахъ (яни экв малум жедалди) тӀуьн хъсан яз (сунна яз) гъисабзава. Иштягъ авачиз хъайитӀа, са тике фу тӀуьртӀа, са хупӀ яд хъвайитӀани жеда. КӀулан йиферилай алатайла тӀуьн къабулун Пайгъамбардин ﷺ сунна кӀилиз акъудун яз гъисабзава. Экв жедалди 15 декъикъа амаз тӀуьн акъвазарна ва сив, сарар миьна кӀанда.

Мусурмандин гъи яшдилай сив къаз башламишна кӀанда?

Мусурмандин яшарин (яшдин) тамамвал, балугъвал (адахъ вичин лишанар ава) хъайила сив къаз башламишна кӀанда. Яшар балугъ тахъанвай аялрин хиве сив хуьн ва капӀ авун авач. Анжах, жез хъайитӀа, ирид йисалай гатӀумна диде-бубайри чпин аялрив капӀ ийиз ва сив къаз туна кӀанда. Аялдин 10 йис хъайила диде-бубади абур сив къаз ва капӀ ийиз мажбурна кӀанда. Эгер аялди и кардикай кӀил къакъудзаватӀа, диде-бубадиз Шариатдин сергъятра аваз абур-уз жаза гудай, яни гагадай ихтияр ава («Фатгъуль-Аллам»).

Сив гвайдан япар, гъакӀ руфун тӀа хуьн мумкин я. Бес дарман вегъедачни ва я яцӀу рад миьни ийидачни (клизма фикирда ава)?

Къве дуьшуьшдани сив хкатзава. Инал мад лугъун: сив гвайди чин-гъил чуьхуьдайлани нериз, япариз... яд тефин патал мукъаят хъана кӀанда. Эгер уьмуьрдиз ва я бедендин са гъихътин ятӀани паюниз хасаратвал аваз хъайитӀа, адаз дарманар ишлемишдай ихтияр ава, анжах ахъа хъайи сив гуьгуьнай эвез авун лазим я.

Себелар авачиз север хуьн тавурдаз гъихътин жаза къвезва?

Себел авачиз север хуьн тавурдаз мергъаматлувал (гъатта гуьгуьнай вири уьмуьрда север хвейитӀани) ийидач. Чи Пайгъамбардин ﷺ лугъуза: «*Зун ахварай къве малаикди са дагъдин этегдив тухвана. КилигайтӀа, гъилер, кӀвачер кутӀунна, къве кас михерихъ куьрсарнава. Северайни иви физва. За малаикривай хабар къазва: «Абур вуьжар я?» Са себелни авачиз север хуьникай кӀил къакъуднавайбур, - жаваб гана абур»*. Инсанар алай чкадал нез, хъваз, Рамазандин варз кваз дакъазвайбуруз мадни еке гунагъ я.

Рамазандин вацра юкӀуз, сив гвайла, папахъ галаз месин алакъа хъайитӀа, сив хкатзавани?

Эхъ, хкатзава ва а касдиз еке гунагъ жезва. Ам маса вахтунда эвез (къаза) хъувун лазим я. Эгер ихътин кӀвалах хъайитӀа, а касди ара датӀана къве вацра алава яз, ара ахъай тавуна север хуьн хъувуна кӀанда ва я, эгер адавай сагъсузвал себел яз север къаз жезвачтӀа, ада кесибар тир 60 касдиз тӀуьн гун лазим я.

Сивиз цуькӀуьн, балгъан къвезва. Инсандивай абур туькӀуьнун жезва, адан сив хкатзавани?

Эгер сиве авай цуькӀуьн туькӀуьнайтӀа, сив хкатзавач, амма сивиз атай балгъан туькӀуьнайтӀа, хкатзава.

Мугъаммад Пайгъамбардин ﷺ сив Рамазандин вацра шумуд йисуз хвена?

Чи Пайгъамбардин ﷺ сив Рамазандин вацра кӀубд йисуз хвена. Анжах са йиса 30 югъ хъана, амайбура – 29 («Фатгъуль-Аллам»).

Месела, сив гвай са инсан экъуьчна, ада вуч авун лазим я?

Хатадай (вичелай аслу тушиз) экъуьчна лагъана сив хкатзавач. Эгер сив гвайда къастунай вич экъуьчарайтӀа, сив хкатзава. Ам эвез (къаза) хъувуна кӀанда.

Сив гвайда, рикелай алатна, са тӀимил яд хуьн ва я затӀ дадмишун хъайитӀа?

Гъакъикъатда, рикелай алатна, ихътин кар авун хъайитӀа, сив хкатзавач. Анжах рикел хтайла сиве амай гъвелер туькӀуьнайтӀа сив хкатда.

Сив гвай касдиз сивак ишлемишдай ихтияр авани?

Югъ нисин жедалди сивак ишлемишун сунна я, нисинлай кӀулухъ карагъат (нежелательно) я. Анжах сивакдик квай къеж къенез тефидайвал мукъаят хуьн лазим я, ам туьтуьхдилай анихъ фейитӀа, сив хкатда.

Са касди, гъалатӀ яз, сив вахтундилай вилик хкудайтӀа, югъ гъисабзавани?

Ваъ, им сив хуьн тавурдай я. Ам эвез (къаза) хъувун чарасуз я. Мусурмандин сив хкудай вахт чир хъана кӀанда.

КӀлар тийиз хъайитӀа къазвай север Аллагъди ﷻ къабулзавани?

КапӀ авун, сив кӀун, закӀат гун, гъаждал фин – ибур вири мусурмандин хиве авай ферзер, яни чарасуз кӀилиз акъудна кӀандай шартӀар я. Амма абурукай сад кӀилиз акъуд тавун масадахъ галаз алакъалу авун дуьз туш, месела, капӀ ийизвач лугъуз север кӀун тавун. Къияматдин юкӀуз инсанди гъар са шартӀ кӀилиз акъудунин гъакъиндай кӀилди жаваб гуда.

Сив хуьникай сагъламвиллиз хийир ава лугъуда, дуьз яни?

Алатай, диндиз акси политика тухузвай, йисара гъатта север хуьникай инсандин сагъламвиллиз зиян ава лугъуз лекцияр кӀелзавай. Гила дуьньядин алимри сив хуьнихъ сагъламвал мягъкемарунин карда еке метлеб авайди субутарзава. Мусурман уьлквейра алимри сив хуьнихъ авай метлебдикай телевиденидай мукъвал-мукъвал суьгъбетар ийизва. Чи Пайгъамбардин ﷺ лагъайди я: «*Сив хуьх, шаксуз, сагълам жеда*».

Гъа са вахтунда север хуьни сагъламвиллиз зиян гузвай (азарлу тир) инсанриз Къуръанда север хуьн тийидай ихтияр ганва.

Сив гвайда сивин харчивал, къалмакъал ийиз хъайитӀа, гъикӀ жеда?

Ахътин крар авун къадагъа я, амма сив хкатзавач. Гъа са вахтунда адаз север хуьнай ийидай мергъаматлувилер (сувабар) атӀуда ва я тӀимил жеда. Гъа и тегъерда «жерме» ийида тапан кӀинер къазвайбуьрни, дидегълидиз темягъ финалди килигзавайбуьрни, сив гваз муьзикадиз яб гуз машгъул жезвайбуьруз ийизвай мергъаматлувилерни тӀимиларзава.

Эхиримжи вахтара гъафбуруз кендирагъ (жвачка) жакъун адет хъанва. Рамазандин вацра ихтияр авани, тахъайтӀа кендирагъ жакъвайла, сив хкатзавани?

Эгер кендирагъ жакъвайла къенепатаз адан гъвелер, ширин тӀям физ хъайитӀа, сив хкатзава. Сив гвайда кендирагъ жакъун ерли хъсан яз гъисабзавач.

Месела, хъручӀрай (сарарин кӀаникай) иви къвезва, ам цуькӀуьндихъ галаз руфуниз физва. Ихътин дуьшуьшда вуч авун лазим я?

ХъручӀрай атай иви цуькӀуьндихъ галаз туькӀуьнайла, сив хкатзава. Амма азар яз гъамиша къвезвайди яз хъайитӀа, ам туькӀуьнна лагъана сив хкатзавач.

Нагагъ сарара, сухвара акӀана амуькзавай шейер къенез фейитӀа?

Эгер квелай аслу тушиз акъатна къенез фейитӀа, къайгъу туш. Амма, эгер амуькъяр сивиз атана, гадардай мумкинвал (тфу авуналди) аваз туькӀуьнайтӀа, сив, шаксуз, хкатда.

Сив гвайдаз пӀапӀрус чӀугвадай ихтияр авани?

Мусурмандин пӀапӀрус чӀугун гъакӀани кутугнавач. Сив гвайла - ерлини. Яни ихътин дуьшуьшра сив хкатзава.

Раб ягъай касдин сив хкатзавани?

Ваъ, сив бедендин ачух тӀебии тӀеквенрай затӀ-матӀ фейила хкатзавайди я.

**Чан ширин азиз
Рамазан**

Аскер Ибрагъимов
Кьурагъ райондин
Кьелпиррин хуър

Низ аватIа гунагъ пара,
Гьадаз жеда вакай чара,
Уьмметарин дердин дава,
Чан ширин азиз Рамазан.

Бахтлубур я сив хвейибур,
Нефсиниз тербет гайибур,
Йифиз пара капI авурбур,
Чан ширин азиз Рамазан.

Йис атайла кьведай кьунагъ,
Чи риклериз нур гудай рагъ,
Дин-майвадин Исламдин багъ,
Чан ширин азиз Рамазан.

Марифатдин рекьер чирдай,
Гзаф дерин сирер чирдай,
Шариатдиз бегьер гудай,
Чан ширин азиз Рамазан.

Заз кван шадвал кIан яни ваз?
Мубарак хуй вун атун чаз,
Салат-салам Мугъаммадаз,
Чан ширин азиз Рамазан.

Мичи суруз экв гудай нур,
Шукур Аллагъ вун чаз акур,
Кьадридин йиф кьисмет авур,
Чан ширин азиз Рамазан.

Сив хуьн сувар мубарак хуй!
Мугъаммадаз Салават хуй,
Кьурьандин нур чаз кьисмет хуй,
Чан ширин азиз Рамазан.

Залан нефсер кьезилардай,
Таравигъар ширинардай,
Келлиз Кьурьан текбирардай,
Чан ширин азиз Рамазан.

Аллагъди чаз гайи нямет,
Ислам диндин чехи девлет,
Ваз ийида чна минет,
Чан ширин азиз Рамазан.

Сиве жеда рейгъандин ни,
Уьмметарин сирдин наби,
Вун атайла, жеда хвеша,
Чан ширин азиз Рамазан.

**Квез Рамазан варз
мубарак!**

Сиражудин Расулов
Кьурагъ райондин
Куквазрин хуър

Сад лагъай кьуз Рамазандин,
КIан жедайвал чун Аллагъдиз,
Башламиша сифте сив хуьз,
Квез Рамазан варз мубарак!

Карвансара дунья я им,
Эхиратда рахадай сим,
Зи лезги халкъ, сивер хуьх чим,
Квез Рамазан варз мубарак!

Фугъарадиз ая куьмек,
Аквадайвал Женнетда экв,
Сурун суал тахуй гьелек,
Квез Рамазан варз мубарак!

Пайгъамбардиз акур ахвар,
Сивер хуьник я кIвалахар,
Тахурай чи вилел накъвар,
Квез Рамазан варз мубарак!

Сивер хуьниз ава кьуват,
Сагъвал хуьниз еке такъат,
Ислам диндин багъа савкъат,
Квез Рамазан варз мубарак!

Ишелнихвал, вад метр хун,
Валлагъ, фида дуньядай чун,
Ша сивер хуьн кьиле тухун,
Квез Рамазан варз мубарак!

Адам, Гьава дидебуба,
Чуру кIвалах ая туба,
Пайгъамбардин акур я чун арха,
Квез Рамазан варз мубарак!

Сивер хуьнихъ ава метлеб,
Куьруь жедай гунагърин еб,
Аллагъдивай хуй квез себеб,
Квез Рамазан варз мубарак!

СиратIал муьгъ язва къакъан,
Сив хвейидаз жеда аскIан,
Куь гунагъар квахъда накъан,
Квез Рамазан варз мубарак!

Чехи Аллагъ мецел алаз,
Сиверни ферз рикле аваз,
Исламдивай тежез яргъаз,
Квез Рамазан варз мубарак!

Я Кьурбанд хъай варз Рамазан,
Вуч ширин я азандин ван,
Лезги халкъдиз хьурай вун кIан,
Квез Рамазан варз мубарак!

Сираждинан хуър я Кукваз,
Пирер, шейхер кIанда акваз,
Аллагъдивай жемир яргъаз,
Квез Рамазан варз мубарак!

**ДАГЕСТАНСКИЙ ИСЛАМСКИЙ
УНИВЕРСИТЕТ**

**И
МЕДРЕСЕ ИМЕНИ ШЕЙХА
МУХАММАД-АРИФА**

**Объявляют прием абитуриентов
на очередной 2012/ 13 учебный год**

Обучение предназначено для получения целостных знаний о религии и подготовки специалистов со средним и высшим профессиональным религиозным образованием.

ПРОДОЛЖИТЕЛЬНОСТЬ ОБУЧЕНИЯ:

- ✓ в Дагестанском исламском университете – 5 лет.
- ✓ в медресе – 3 года.

В университет принимаются юноши и девушки, имеющие среднее полное общее образование, в медресе – имеющие основное общее образование.

ПЕРЕЧЕНЬ ДОКУМЕНТОВ:

- ✓ нотариальная копия документа об образовании;
- ✓ копия паспорта;
- ✓ фотокарточки размером 3x4 в количестве пяти штук;
- ✓ медицинская справка Ф 086;
- ✓ прививочный сертификат Ф 156/у-93;
- ✓ рекомендация от преподавателя религиозного обучения либо от руководителя мечети (имамы), расположенной по месту жительства абитуриента.

Студентам из Южного Дагестана за отличную успеваемость выплачивается стипендия в размере – 1000 р; за хорошую – 500 р.

Прием документов с 1 июня по 18 августа.

г. Махачкала, ул. Дахадаева, 136

Наш адрес: тел.: 8 (964) 001 81 55
8 (988) 771 59 55

Сив хкуддайла вуч лугъуда?

Сив хкуддайла кIелдай дубадиз Ифтиардин дуба лугъузва. Арадал гьалатI квачиз кIелиз течизвайбурувай и дуба лезгидал кIелайтIани жеда:

«Бисмилляги-р-рахIмани-р-рахIм. Аллагъумма лака сумту ва бика аманту ва гIалайка таваккалту ва гIала ризкьика афтIарту. Ва савма-ль-гьади мин шагъри рамазана навайту. Фагъфир ли ма кьаддамту ва ма аххарту, я васигIа-ль-магъфирати, игъфир ли ва ливалидаййа ва ли-ль-муьминина явма якъуму-ль-гьисаб».

Бисмилляги-р-рагъмани-р-рагъим. Я Аллагъ, Ви разивал къазанмишун патал за сив хвена. Вахъ инанмиш я. Вахъ умуд кваз ягъуна. Вуна гайи ризкьидал за сив хкудзава ва пакагъан йикъан Рамазандин вацран ферз тир сив хуьниз ният ийизва. Завай хъайи ва хъижедай гунагърилай гьил къачу. Я Аллагъ, Вуна зи, зи диде-бубадин ва вири мусурмандин гьисабдин (Къияматдин) юкьуз гунагърилай гьил къачу.

Са касдихъ галаз къал хъайитIа сив хкатзавани?

Сив хкатзавач, амма адан суваб хейлин тIимил жезва.

Таривигъ капI месин капI ийидалди авуртIа турус жедани?

Ваъ, турус жезвач. Таравигъ капI анжах месин кпунилай кьулухъ ва экуьнин капI жедалди авай вахтунда авун лазим я.

Сив гвайла ксудай ихтияр авач лугъуз ван хъана. Им дуьз яни?

Сив гвайла ксудай ихтияр ава. Амма эгер инсан экуьнин капI жедалди къаткана ва гьетрен азан гайидалай кьулухъ къарагъайтIа (яни ада юкьуз гьич са легъездани вилер ахъайнач), и касдин сив дуьз жедач.

Экуьнахъ фу капI ийидалди тIуьна кIанзавани ва я капI авурдалай кьулухъ?
Гьелбетда, пакаман капI ийидалди («ФатхIу-ль-Муин»).

Сив азан ганмазди хкудзавани я гьетрен капI авурдалай кьулухъ?
Азан ганмазди («ФатхIу-ль-Муин»).

КпIарин вахтар

Июль

югъ	Пакаман Ас-СубхI	Рагъ экъечI- завай вахт	Нисинин Аз-Зугър	Рагъдан- дин Аль-гIаср	Гьетрен Аль- Магъриб	Месин Аль-гIишаъ
1	2:53	5:12	12:53	16:56	20:34	22:33
2	2:53	5:12	12:53	16:56	20:34	22:33
4	2:55	5:13	12:53	16:56	20:33	22:31
6	2:58	5:15	12:54	16:57	20:32	22:30
8	3:01	5:16	12:54	16:57	20:31	22:29
10	3:03	5:17	12:54	16:57	20:31	22:27
12	3:06	5:19	12:55	16:57	20:29	22:26
14	3:09	5:21	12:55	16:56	20:28	22:24
16	3:11	5:22	12:55	16:56	20:26	22:22
18	3:14	5:23	12:55	16:56	20:25	22:20
20	3:17	5:25	12:55	16:56	20:23	22:16
22	3:19	5:27	12:55	16:55	20:23	22:14
24	3:23	5:28	12:55	16:55	20:21	22:10
26	3:26	5:30	12:55	16:54	20:19	22:07
28	3:30	5:32	12:55	16:53	20:17	22:03
30	3:34	5:34	12:55	16:53	20:15	22:00

ПОДПИСКА-2012

Гьуьрметлу стхяяр ва вахар!
2012-йис патал подписка давам жезва. Лезги чIалал акъатзавай «Ас-Салам» газет квез кIани почтунин отделенийра, района кIвалахзавай чи векилривай ва я редакциядиз атана кхъиз жеда. Йисан кьимет: 257 манат. Индекс 51395
Гьуьрметлу мусурманар, «Ас-Салам» газет кхъиз рикIелай алудмир!

**Гьуьрметлу газет
кIелзавайбур!**

Гила куь суалар, теклифар
редакциядиз SMS-рин куь-
мекдалди 8 963 411 54 24
нумрадиз ракъуриз жедайди
чна куь рикIел хкизва. Куь
суалриз жавабар чна газетдин
чинриз гуда.